Է· ՏԱՐԻ 1905 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 16 ՄԱՐԵՐԻ 4382 – Հ· Տ· 23 ՄԱՅԻՍ 1890 – Ն· Տ· 4 ՅՈՒՆԻՍ 1890 – ՀԻՃՐ· 17 ՇԷՎՎԱԼ 1307 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԻՐ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պ·	Տարեկան	160
	վեցամսեայ	80
	եռամսեայ	40
Գաւ.	»	200
	»	100
Օտար.		56
»		28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 23 ՄԱՅԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Պ· Ժիւլ Սիմօն անցեալ շաբթուն բանախօսութիւն մ'ըրաւ «Եւրոպեան ընտանեաց մէջ յառաջ եկած փոփոխութեան վրայ, յորմէ հետէ մեքենայք ձեռագործ արհեստներուն յաջորդած են»· Դար մը յառաջ, ըսաւ, ոստայնանկութիւնն յոյժ նպաստաւոր էր ընտանեկան ոգւոյն պահպանման· Ծնողք իրենց տան մէջ կ'աշխատէին, առանց իրարմէ բաժնուելու, և մանաւանդ առանց հեռանալու իրենց զաւակաց քովէն· Մայրը մի կողմէ ոստայնով կը բանէր (ճուլհակ), միւս կողմէ տան աշխատութիւնները կը կատարէր· Ընտանեկան աշխատութիւնք իւր նախամեծար գործն էին, օրհնեալ գործն էին, զոր ակամայ կը թողուր՝ իւր արհեստական աշխատութեամբ քանի մը ղրուշ շահելու և ընտանեաց բարեկեցութեան իւրովանն նպաստելու համար· Իւր զաւակներ իւր աչաց ներքեւ, իւր սրտին մօտ կը մեծնային· Ինք անոնց պահապան հրեշտակն էր, ըստ բնական օրինաց, որք զաւակն իւր մօր պաշտպանութեան ներքեւ դրած են, տկարը տկարին յանձնելով· Հօր անընդհատ և անվհատ գործունէութիւնն ամենօրեայ և գործնական դաս մ'էր տղայոց համար, որք կրկնապէս կը յարգէին իրենց հայրը, նախ որ իրենց հայրն էր, և յետոյ վասն զի ընտանեաց հացը կը ճարէր իւր ճակտին քրտամբ, իրենց աչաց առջեւ· Տղայոց համար գրեթէ երջանկութիւն էր ոստայնի գործիքը տեսնել անկողնոյն և սեղանին քովիկ, արհեստանոցին մէջ մեծնալ և օր մը իրենք ևս հոն աշխատիլ· Տղայք այս կերպիւ փորձով կը հասկնային աշխատութեան հարկն ու սրբութիւնն·

Այս պատկերին դէմ,—որ եթէ ի Ֆրանսա հարիւր տարի յառաջ կը պարզուէր, այսօր իսկ աւելի կամ նուազ ճշմարիտ կրնայ համարուիլ արեւելեան այլ և այլ երկրաց ու գաւառաց համար,—Պ· Ժիւլ Սիմօն նկարագրեց ընտանեկան կեանքը շոգւոյ կիրառութենէն ի վեր· Շոգեշարժ մեքենայն այրն ու կինը գործարանի մէջ աշխատութեան կը դատապարտէ օրը տասն երկու ժամ, և տղայն ալ ի գործարան կը մաշեցնէ մատաղ հասակէն, երբ հազիւ կրնայ ծունգի վրայ կենալ և կոտրած թել մը կապել· Դեռ ևս տղայն չի դատապարտուիր տասն երկու ժամ աշխատելու գործարանի մէջ, որովհետեւ քունը կամ յոգնութիւնը կէս ճամբան կը թողու զինք· Տղայն, հայրն, և մայրը զատ զատ գործարաններու մէջ կ'աշխատին, իրարմէ այնքան անջատ որ կարծես թէ քանի մը ժամու հեռաւորութիւն ունենային· Տղայն կանուխ կ'արձակուի բաղդատմամբ իւր ծնողաց, բայց չի տեսներ իւր ծնողաց երեսն· որովհետեւ՝ եթէ բախտաւոր է՝ փողոցը չմնալու համար բարեգործական պատսպարան մը կը ղրկուի օրուան մնացեալ ժամերուն, ապա թէ ոչ՝ կը դատապարտուի փողոցները թափառիլ՝ մինչև որ ծնողք վերադառնան աշխատութենէն· Մինչև իսկ եթէ պատսպարան մը գտնուի, որովհետեւ տասն երկու ժամ բաց չէ, շատ տեղեր կը պատահի որ խեղճ տղայն ժամերով փողոցը մնայ· Կը հասկնա՞ք թէ ո՛րպիսի անպատեհութեանց, ո՛րպիսի տառապանաց կ'ենթարկին այս երեք էակներ, հայր, մայր, զաւակ, զորս բնութիւնը միացուցած է, բայց քաղաքակրթութիւնը կը բաժնէ, կը հեռացնէ իրարմէ· Զիրար չտեսնելով, իրարմէ կը հեռանան և կը պաղին· Մութը կոխելուն, վատառողջ սենեակ մը կը դառնան, որ աւլուած չէ, որոյ պատուհանք չեն բացուած ցերեկին, յորում կրակ չի վառիր բնաւ· Յոգնած դադրած անկողին կ'իյնան, և խոր քնոյ մէջ կը թաղուին անմիջապէս, առտուն դարձեալ մութին ելնելու և ի գործարան վազելու համար· Այսպիսի կեանքի մը մէջ ո՞ւր կը մնան կրթութիւն, բարեկեցութիւն, բարոյականութիւն· Ի՞նչ կը սորվի տղայն, որ բարի օրինակ չի տեսներ իւր առջեւ, որ ընդհակառակն անպաշտպան կը թողուի մոլութեանց հոսանքին մէջ, յորմէ վաղ ընդփոյթ ինքն ևս կը բռնուի· Ո՞ւր է մարդկային ընկերութեան երաշխաւորութիւնն այսպիսի խղճալի պայմաններու մէջ·

* *

Բայց միթէ Պ· Ժիւլ Սիմօն հին ժամանակաց վերադա՞րձը կը խնդրէ, երբ թշուառութիւնը տարբեր ձեւերու ներքեւ կը տիրէր ընկերութեան մէջ, երբ աշխատութեան պակասութիւն կար, երբ թոշակներն անբաւական էին, երբ ոստայնին բանածը փարա չէր ըներ, երբ ամեն արհեստական նիւթեր սուղ կը գնուէին, ձեռքով բանուելուն համար, մինչ մեքենան ամեն բան աժանցուցած է· Ո՛չ· Պ· Ժիւլ Սիմօն այսպիսի յետադէմ մտքով չի խօսիր· Բայց ամեն խնդիր երկու կողմ ունի· Ժամանակիս քաղաքակրթութիւնը գովելով հանդերձ, պէտք չէ անտեսենք աներեւ անպատեհութիւններ, որոց դարմանն եւս քաղաքակրթութենէն պէտք է ակնկալենք, որոց դարմանն եւս քաղաքակրթութիւնը կարող է ընծայել·

Այս նպատակաւ աւասիկ կը յուզուի գործաւորական խնդիրն, որ ամեն երկրաց մէջ յուսամիտ և հզօր պաշտպաններ կը գտնէ· Այս նպատակաւ գումարեցաւ Պերլինի Դեսպանաժողովը· Այս նպատակաւ տնտեսագէտք, ընկերաբանք և քաղաքագէտք, Պ· Ժիւլ Սիմօնի պէս, կը պահանջեն որ մայրն, ընտանեաց ապրուստին համար աշխատելու ազատութիւնն և դիւրութիւնը վայելելով հանդերձ, գերի չլինի գործարանին ու գործարանապետին, այլ օրուան մէջ քանի մը ժամեր ունենայ իւր մօր եւ տանտիկնոջ նուիրական պաշտօնը կատարելու համար, սենեակն աւլելու և մաքրելու համար, կերակուր մը պատրաստելու համար, հագուստները կարկտելու համար, և մանաւանդ իւր զաւակաց ընկերութիւնը վայելելու համար· Տղայք փոխանակ փողոցները թափառելու և դէշ բաներ սորվելու, տուն դառնալով իրենց մայրը գտնեն, կամ մայրերնին զիրենք գալ առնու գործարանէն, կրթարանէն, կամ աղքատ մանկանց պատսպարանէն, և թող մինչև հետեւեալ օր մայրն և զաւակներն այլ ևս չբաժնուին իրարմէ· Տղայն ապրուստի համար աշխատելու չդատապարտուի երբ նախնական գիտելեաց ուսումը չէ աւարտած թաղին վարժարանին մէջ, և անկէ ետքն ալ ժամանակ մը միջոց ունենայ իւր ուսումը կատարելագործելու՝ օրական մի քանի ժամ դպրոցի տալով, և գիշերներն և կիւրակի ու տօն օրեր աշխատելու չդատապարտուի· Մեծ բան մը չէ, բայց հայրն ալ թող չդատապարտուի կիւրակի օրն աշխատելու, որպէս զի եօթն օրէն մէկն իւր ընտանեաց հետ անցունելու բարիքը վայելէ, «Հոգ չէ որ, կը յարէ Պ· Ժիւլ Սիմօն, կիւրակի օրն երիկ կնիկ տունը մնալով կռուին կամ ծեծկուին· բաւական է որ վայելեն կիրակնօրեայ հանգիստն, ա՛յդ իսկ է կարեւորն բարոյականութեան և ընկերային բարեկարգութեան համար»· Եւ որպէս զի հօր, մօր և զաւակաց այս հանգստեան ժամերուն փոխարէն ընտանեաց ապրուստէն բան չպակսի, որպէս զի գործաւոր ընտանիքն իւր ամենէն ստիպողական պէտքերը կարենայ գոհացնել, պէտք չէ աշխատութեան տեւողութիւնը զեղչելով թոշակն եւս զեղչել·—Ասոնք մեծ բաներ չեն· քաղաքակրթութեամբ զօրացեալ և հարստացեալ ճարտարագործութիւնը կրնայ այսչափ զիջողութիւն մ'ընել գործաւոր դասուն· Բայց այս փոքր զիջմանց գործաւորաց ամենօրեայ կեանքին մէջ ճշմարիտ բարեփոխութիւն մը կը մուծանեն, որ վերահաս անխուսափելի վտանգէն կրնայ փրկել եւրոպեան ընկերութիւնն·

Այս է գործաւորաց բարեկամներուն պահանջումն, և աստի եւս կ'երեւի թէ քաղաքակրթութիւնն անզօր չէ հայթայթելու իւր պատճառած անպատեհութեանց դարմանն եւս·

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Հեռագիրը ծանոյց անցեալ օր թէ Պաւիերայի նախարարապետ Պառոն ֆոն Լուց հրաժարած է· Հեռագրին տակ ծանօթութիւն մը դրեր էինք թէ այս հրաժարումն կրօնական խնդրոյն պատճառաւ է· Բացատրենք·

Պառոն ֆոն Լուց 64 տարեկան է, և մի քանի ամիս առաջ տօնեց իւր նախարարական պաշտօնին 24ամեակը· 1866ին Լուտվիկ Բ· Թագաւոր զինք դատական և կրօնական նախարար կարգեց, ի մեծ դժգոհութիւն Պաւիերայի կաթոլիկ երկրին կղերամիտ կուսակցութեան, որ Պ· Լուցի պէս կաթոլիկ բայց քաղաքականապէս ազատամիտ մարդու մը իշխանութիւնը վտանգաւոր կը համարէր պապական կղերին շահուց· Եւ իրօք, Պ· Լուց շարունակ հետամուտ եղաւ խափանելու կաթոլիկ կղերին ոտնձգութիւնները· 1871ին Գերմանիոյ Խորհրդարանին քուէարկել տուաւ օրինական կարգ մը տրամադրութիւններ, որով խիստ պատիժներ սահմանեցան այն եկեղեցականաց դէմ որք քաղաքական կարգաց ու կանոնաց, կամ նախարարութեան ազատական տնօրինութեանց դէմ խօսին իրենց եկեղեցական պաշտամանց կատարման պահուն·

Պ· Լուց այն կաթոլիկներէն է որք չընդունեցին ո՛չ Ս· Աստուածածնայ իւր մօրմէն անարատ յղութեան վարդապետութիւնն, ո՛չ ալ պապական անսխալութեան վարդապետութիւնը, զորս Պաւիերայի մէջ պաշտօնապէս հրատարակել չտուաւ· Այս զգացմամբ, ոյժ տուաւ Հին կաթոլիկներուն, որք, ինչպէս կը յիշուի, հանդուցեալ մեծանուն վարդապետ և դասախօս Տքթ· Տէօլլինկէրի առաջնորդութեամբ, մերժեցին այս վարդապետութիւններ· Կաթոլիկ կղերն ելաւ գանգատիլ թէ Պ· Լուց կը հալածէ կաթոլիկ եկեղեցին, և ամեն կողմէ պատրաստուած հանրագրեր մատուցուեցան թագաւորին, որպէս զի ճամբէ այս «Հակաքրիստոնէական» (·) նախարար· Լուտվիկ Թագաւոր, ընդհակառակն, 1880ին նախարարապետ անուանեց զՊ· Լուց, և այս առթիւ ազնուականութիւն շնորհեց նմա, Պառոնութեան տիտղոսով· Այս թագաւորին սրտաշարժ վախճանէն ետքը, իշխան-խնամակալը, նմանապէս կաթոլիկ, իւր կատարեալ վստահութեամբ պատուեց և զօրացուց զՊառոն ֆոն Լուց, հակառակ կատաղի ընդդիմութեան եպիսկոպոսական դասուն և բովանդակ տարրին կղերին·

Կաթոլիկ կղերն հակառակ էր հարաւային Գերմանիոյ միութեան հիւսիսային Գերմանիոյ հետ, և հետեւաբար գերմանական միութեան· որովհետեւ հիւսիսային Գերմանիա, աւելի բազմամարդ, բողոքական է առաւելապէս, մինչ հարաւային Գերմանիա, ոչ այնքան բազմամարդ, կաթոլիկ է բաւ մեծ մասին· Կաթոլիկ կղերը կ'զգար թէ միացեալ Գերմանիոյ մէջ բողոքական տարրը կաթոլիկ տարրին վրայ գերիշխանութիւն պիտի ստանար· Բայց Պառոն Լուց կաթոլիկ լինելէն յառաջ հայրենասէր Գերման մ'է, և իւր բոլոր զօրութեամբ եւ ազդեցութեամբ պաշտպանեց գերմանական միութեան դատն, և ամենայն ջերմեռանդութեամբ յառաջ տարաւ 1870 նոյեմբերի դաշնագիրն, որով Պաւիերա պաշտօնապէս անդամակցեցաւ գերմանական նորահաստատ կայսրութեան·

Թէեւ ծեր, բայց կայտառ մարդ, Պ· տը Լուց մի քանի տարի յառաջ ամուսնացաւ Աւկսպուրկի մեծահարուստ գործարանատիրոջ մը այրւոյն հետ, և քաղաքական պայքարներէն ձանձրացած, իւր քառորդ դարու պաշտօնավարութեան պատուաւորապէս վերջ տուաւ հրաժարական մատուցանելով· Իշխան-խնամակալ Լուիտփոլտ ընդունեց այս հրաժարական, բայց որպէս զի կղերամիտ կուսակցութիւնը չկարծէ թէ այս կերպիւ իրենց զիջում ըրել կ'ուզուի, Պ· ֆոն Լուցի յաջորդելու կոչուեցաւ բուն իսկ բողոքական քաղաքագէտ մը, Պառոն ֆոն Քրայլսհայմ, 49 ամեայ· Թէպէտ Պաւիերա կաթոլիկ երկիր է, թէեւ պաւիերեան Խորհրդարանին մէջ կաթոլիկները մեծամասնութիւն են, բայց Մինիխի կառավարութիւնը չուզեր կղերամիտ կուսակցութեան գործիք լինել·

* * *

Պերլինէ կը հեռագրուի թէ Պիզմարք իշխան Ռայխսթակի անդամութեան համար ինքզինք ընտրելի կ'առաջարկէ Փոցտամի շրջանակի մը մէջ, ուր նախկին նախարարապետին տեղ տալու համար իւր սքանչացողներէն մին՝ Պ· ֆոն Զօլտէրն՝ կը հրաժարի երեսփոխանութենէ·

—Լուր կայ թէ Պիզմարք իշխան տետրակ մը կը պատրաստէ, որով իւր հրաժարման պարագաները պիտի բացատրէ· Մինչեւ իսկ—անհաւատալի բան—կը զրուցուի թէ Պիզմարք իշխան այնքան հաւներ է Մ-Բէնի խմբագրապետ Պ· տէ Հուի գրական տաղանդին, (որուն հետ իւր մէկ երկար բանակցութիւնն անցեալ օր հրատարակեցինք,) որ այս տետրակին վերջնական խմբագրութիւնն անոր պիտի յանձնէ եղեր·

—Կոմս Հէրպէրթ Պիզմարք այս օրերս Փարիզ գնաց· Անմիջապէս ֆրանսացի խմբագիրք պաշարեցին զինք· Ըսաւ անոնց թէ իւր ուղեւորութիւն քաղաքական նպատակ չունի, քանի որ ինք քաղաքական պաշտօն չի վարեր այլ եւս· «Կարելի է որ հանրային գործերէ իմ հրաժարումս նոյնչափ վերջնական չլինի և անդարձ որչափ հօրս հրաժարումն· Իշխանն հանգստեան իրաւունք ստացած է կատարելապէս· բայց իմ մասիս անգործութիւնը շատ ծանր կուգայ· Մեք խոնարհեցանք կայսեր կամաց առջեւ, որ կը կարծէր թէ Տէրութեան շահը կը պահանջէր մեր հրաժարեցումը· Նման դերասաններուն որք կատարած են իրենց դերը, կը մնանք կողմնոցներուն մէջ· Բայց այն օրն ուր կայսրը կոչում ընէ մեր անձնուիրութեան, պատրաստ ենք իւր կամքը կատարելու»·

Կայսրն ալ գիտէ որ Պիզմարք և որդի պատրաստ են իշխանութեան գլուխ անցնելու վերստին· Բայց շատ չաճապարեր «կոչում ընելու անոնց անձնուիրութեան»·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Ի Միլան, օրուան դէպքն է կարիպալտեան նախկին հազարապետ Մէրիկէիի ինքնասպանութիւնն, որ րէվոլվէրին պայթիւնը լսելով իւր մօտ եկողներուն ըսաւ· «Ինքզինքս կը մեռցնեմ՝ երեւան չհանելու համար գաղտնիք մը որ յայտնի էր միայն Գարիպալտի, Վիքթօր-Էմմանուէլի և ինծի, և զոր երեւան հանելու կը հարկադրէին զիս·»

—Փեթերպուրկ երթալու համար Մոսքուայէ չմեկնած, Նախիջեւի իշխանն հեռագիր մ'ուղղեց իւր ընտանեաց, որով սքանչացում կը յայտնէ Մոսքուա քաղաքին վրայ, և ջերմ շնորհակալութիւն այն սիրալիր ընդունելութեան համար զոր Ռուսիոյ կայսերական կառավարութեան կողմէ գտած է ամենուրեք, կեդրոնական Ասիայէն մինչեւ ի Մոսքուա·

—Ի Փարիզ 15 ռուս յեղափոխականներու ձերբակալումն, որք պախարակելի փորձեր կ'ընէին, մեծ սրտայուզութիւն պատճառեց, և օրուան գլխաւոր դէպքն է ո՛չ միայն Ֆրանսայի այլ և բովանդակ Եւրոպիոյ եւ մանաւորապէս Ռուսիոյ համար, քանի որ ցոյց կուտայ ռուս յեղափոխական դասուն գործունէութեան շարունակումը· Կարգ մը դիւրավառ նիւթոց հետ շատ մը կարեւոր թուղթեր բռնեց ֆրանսական ոստիկանութիւնն, այս կերպիւ մեծ ծառայութիւն մատուցանելով ռուս կառավարութեան·

—Խազախ(?) սպայ Փէշքով Արեւելեան Սիպերիայէն ձիով Մոսքուա եկաւ, կտրելով անցնելով 12 000 քիլոմէթր հեռաւորութիւն մը, որով մեծագումար պարգեւ շահեցաւ, փորձով ցոյց տուաւ թէ հեծելազօր մը երկար ուղեւորութեանց ո՛րչափ կարող է տոկալ· Ի Մոսքուա մեծաւ խնդութեամբ ողջունեցաւ· Ժողովուրդը ձիաւորին չափ հետաքրքրեցաւ ձիուն ալ, որ փոքրիկ անասուն մ'է·

—Ռուս կառավարութիւնը խիստ կանոններ դրաւ պատժելու համար ուտելի նիւթեր խարդախողներն· Առաջին անգամուն յանցաւորք 300 րուպլ տուգանքի, կամ եռամսեայ բանտարկութեան պիտի դատապարտուին, երկրորդ անգամուն պատիժը պիտի կրկնապատկի, և երրորդ անգամուն այս անխիղճ խարդախիչք պիտի զրկուին քաղաքական և քաղաքացիական ամեն իրաւունքներէ· Այս կերպիւ յուսալի է որ Ռուսիայէն Թուրքիա ղրկուած իւղեր չխարդախուին, և եթէ ի Թուրքիա խարդախուին, սում· օրէնքներ գրեթէ ո՛չ նուազ խիստ են խարդախիչներուն դէմ·

—Ի Ճէզայիր, Օրանի մէջ, Սաատին-Սալթան անուն հրեայ հացագործ մը Զատկի առթիւ անխմոր հաց շինեց, բայց զանց ըրաւ Սինակոկային և Րապպիներուն դրամական իրաւունքը վճարել· Ասոր վրայ, քաղաքին երեք Րաբբինք բանադրանք հրատարակեցին, հրէից արգիլելով այն մարդուն շինած անխմոր հացը· Սաատին դատ բացաւ, և Ֆրանսական դատարանն իրեն իրաւունք տուաւ, Րաբբինապետը դատապարտելով 200 ֆրանք տուգանքի, միւս երկու րաբբիններն 100ական ֆրանք տուգանքի, և երեքը մէկէն՝ յիշեալ հացագործին 2,000 Ֆր· հատուցում և դատական ծախքը վճարելու, և իրենց դատապարտութեան վճիռն իրենց ծախքով լրագրաց մէջ հրատարակելու·

—Փափկանճաշակ Փարիզցիք և Փարիզուհիք անցեալ տարի սպառած են՝ ի մէջ այլոց՝ իւր չորս միլիոն քիլօ ձիու և իշու միս, (17 948 ձի, 31 ջորի և 196 էշ) զոր գնած են 132 մսավաճառ մսավաճառներէ, որք միայն իշու և ձիու միս կը ծախեն·

— 9 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԵՕՅԷ
ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՊԱՏԻՒ

Տիկին տ'Էմմաէ, որ կը հետաքրքրուէր գեղարուեստական բաներու, խանդավառ սքանչացում մը ունէր Փօլ Ֆաբրիսի տաղանդին համար· Նկարչին երիտասարդութեան առաջին օրերուն մէկ քանի ջրանկարներն ունէր, և իրաւամբ կը հպարտանար այս բանիս համար· Ֆաբրիսի ժամանումն ի գիւղակն Ժընէի, բուռն հետաքրքրութիւն մը արթնցուցած էր յինքեան· Նկարիչն հաճոյ երեւցաւ իրեն իր համեստ կերպարանքով և մելամաղձոտ լըռջութեամբ· Միշտ հոգածու իր Պէտրուիսի(?) բարեկամուհւոյն տաժանելի և անհաստատ վիճակին, յիշեց թէ մանկամարդ աղջիկն, իր ընտանեկան դժբաղդութենէն առաջ, բաւական լուրջ ճաշակ մը ունէր ջրանկարի համար· խորհեցաւ թէ Ֆաբրիս կրնար մէկ քանի դաս տալ նմա Ժընէ գտնուած միջոցին, քաջալերել անոր տրամադրութիւններն և փթթեցնել տաղանդ մը որ թերեւս ապագային անկախ կեանք մը ապահովէր նմա· Պէտրուիս, ամէն բանէ դառնապէս վհատած, հաճութեամբ ընդունեց սակայն այս գաղափարը·

—Բայց ի՞նչպէս այս բանը խնդրելու է այդ պարոնէն, ըսաւ· Ես չեմ համարձակիր·

—Կրնաս Պ· տը Բիէյարօնէ խնդրել որ իր վրայ առնէ այս գործը, ըսաւ տիկին տ'Էմմաէ·

—Ոչ, պատասխանեց Պէտրուիս, Պ· տը Բիէյարօն կրնայ այս ձեռնարկին մէջ իր հօրաքրոջը համար վիրաւորիչ բան մը տեսնել·

—Ձեր կարծեր, ըսաւ տիկին տ'Էմմաէ, թէպէտ շատ նախանձախնդիր է իր հօրաքրոջը··· Ասկից զատ, պարտաւոր չենք մեր նպատակն իրեն պարզելու··· Բնական է որ փափաքիս ունեցած տաղանդը կատարելագործես երբոր առիթը կը գտնես··· Կ'ուզե՞ս որ ես խօսիմ մարքիզին,

—Երախտապարտ կը թողուս զիս·

Այդ օրը, հրաւիրելոց խումբը գացած էր Պ··· ի ջերմուկն այցելել, Ժընէէն մէկ քանի մղոն հեռի· Բիէյարօն, գործի նամակներ գրելու պատրուակաւ, գիւղը մնացած էր· Երբոր տիկին տ'Էմմաէ դարաստանէն դուրս կ'ելլէր՝ շրջակայ անտառներուն մէջէն լոծ դառնալու համար, տեսաւ մարքիզը լճակի մը եզրը ուսկից կ'անցնէր դարաստանին գետակը· երիտասարդն զբաղած էր լճակին կապուած մակոյկի մը շղթան քակելու·

—Ի՛նչ ազուոր հանդիպում, գոչեց գեղեցկուհին հովանոցը շարժելով, նշան ընելու համար որ իրեն մօտենայ· Ձեզի խօսելիք ունիմ·

Բիէյարօն վազեց եկաւ·

—Լսեմ, հնազանդիլ է, ըսաւ զուարթութեամբ· Տեսնենք ի՞նչ կայ·

—Կ'ըսեմ· Գիտէք կամ չէք գիտեր թէ Պէտրուիս իր դժբաղդութիւններէն առաջ շատ լաւ ջրանկար կը շինէր··· Հիմակ կը փափաքի նորէն գործի սկսիլ և մէկ քանի դաս առնել Պ· Ֆաբրիսէն որչափ ատեն որ հոս մնայ··· Կարելի՞ է այս բանը, ձեր պաշտպանութեամբը·

Բիէյարօն մէկ քանի րոպէ մտածեց·

—Իմ պաշտպանութեամբս, ո՛չ, պատասխանեց, ձեր պաշտպանութեամբն, այո, անտարակոյս· Աւելորդ է ըսել թէ ձեր և օրիորդ տը Սաուոնի(?) տրամադրութեան տակ կը դնեմ ինքզինքս··· բայց Ֆաբրիս իմ հրաւիրեալս եւ հիւրս ըլլալով այս պահուս, անշուշտ ինծ պէս պիտի խորհիք թէ իմ կողմէս շատ անհարկի կ'ըլլայ ծառայութիւն մը խնդրել իրմէ, որ տեսակ մը պարտք կը դառնայ իր վըրայ··· Մինչդեռ, եթէ հաճիք դուք անձամբ ներկայացնել ձեր խնդիրքը ձեր բարեկամուհւոյն համար, անմիջապէս գործերն ուրիշ կերպարանք կ'առնէ··· Ահա ճիշդ ես ալ մակոյկ կը նաւեմ երթալու զինքը գտնելու համար··· Ջրվէժին ստորոտն ուրուագիր մը կ'առնէ ··· Հետս կուգա՞ք·

—Մակոյկո՞վ, ըսաւ տիկին տ'Էմմաէ·

—Մակոյկո՛վ· Ինչո՞ւ չէ··· Հինգ վայրկեանի տեղ է··· Եթէ առանձնութիւնն է որ կը վախցնէ ձեզի, շատ երկար չպիտի տեւէ··· Առաջին անգամը չէ, Տէր Աստուած· Մնաց որ, երթալիք տեղերնուդ կը մօտենանք··· Օ՛ն, սիրելի տիկին, վստահութի՛ւն ունեցէք, վստահութի՛ւն·

—Լա՛ւ, պատասխանեց մանկամարդ կինը· և, Բիէյարօնի թեւին կրթնելով, աշխուժիւ ցատքեց մակոյկին մէջ·

Բիէյա թիեւակներն առաւ, յառաջ մղեց մակոյկը, գետակին մէջ մտցուց և ո՛չ ուրիշ հոգ չունեցաւ բայց եթէ զայն վարել, թող տալով որ հետեւի հոսանքին, որ մեղմիւ կ'առնէր կը տանէր զայն·

Այդ պզտիկ գետակը շատ գեղադրարձ էր, իր երկու ափունքները եզերող ուռիներուն և հացիներուն ստուերուն տակ կիսամքօղ· Աստ անդ միայն մէկ քանի րաստաններ յարդարած էին՝ ձկնորսներու հանգստութեան համար· Անձայն կը հոսէր—ի բաց առեալ մերթ ընդ մերթ ծըփանց թեթեւ ձայն մը—դալարագեղ անընդհատ կամարներու ներքեւ, որոց մէջէն արեւը կ'արձակէր ոսկեգոյն և դողդոջիւն ճառագայթներ·

Մէկ քանի վայրկեան լռութենէ յետոյ, Բիէյարօն յանկարծ մանկամարդ կնոջ դարձաւ այն կէս լուրջ, կէս հեգնական շեշտով, որ իրենց միջեւ սովորական էր·

—Տիկին տ'Էմմաէ՛,

—Սիրելի՛ պարոն,

—Գիտէ՞ք որ զիս ամուսնացնել կ'ուզեն·

—Բայց, ամենուն գիտցած բանն է այդ·

—Է՛հ, իրա՛ւ որ··· պիտի քաշուիմ··· բոլորովին վհատած եմ·

—Ինչո՞ւ·

—Որովհետեւ որչափ կեանքիս մէջ կը յառաջանամ, այնչափ կը հաստատուի այն համոզումս թէ պարկեշտ աղջիկ չկայ, հետեւապէս ալ պարկեշտ կին·

—Ինչ ըսի՞ք·

—Կ'ըսեմ թէ պարկեշտ կին չկայ··· գոնէ մեր ընկերութեան մ'ջ··· անհետացած սերունդ մըն է այդ·

—Ներեցէք, ըսաւ տիկին տ'Էմմաէ, ի՞նծ կը համարձակիք այս խօսքերն ըսել·

—Գիտէք որ ձեզի համար բացառութիւն կ'ընեմ··· Դուք առաքինի ծնած էք·· ձեր կազմուածքն է այդ··· Բայց շատ հազուագիւտ է·

—Ա՛հ, լա՛ւ, գոչեց տիկին տ'Էմմաէ· Ահա թէ ի՛նչպէս կը դատէք զմեզ··· Պարկեշտ կին չկա՛յ··· եւ եթէ դիպուածաւ հատ մը գտնուի որուն պարկեշտութիւնը չկարենաք տարակոյսի ներքեւ թողուլ, այն ատեն նա այնպէ՛ս ծնած է··· անոր համար ո՛չ փորձութիւն կայ, ո՛չ մաքառում, ո՛չ արժանիք, եւ ո՛չ ինչ··· Ա՛հ, Աստուած իմ, ի՛նչ տաժանելի է այս խօսքերը լսել··· և ի՛նչ թեթեւ, անարգար, անողորմ դատաստաններ են ատոնք·

—Սիրելի՛ տիկին, մրմնջեց Բիէյարօն, քիչ մը զարմացած մանկամարդ կնոջ զգածեալ շեշտէն·

Տիկին տ'Էմմաէ շարունակեց զսպուած այլ թրթռուն ձայնով մը·

—Պէտք չունիմ կենացս միջոցի գաղտնիքները դուրս տալու ··· Ամէն մարդ գիտէ ատոնք··· և դուք ամէնէն աւելի··· Եւ գիտէք թէ կին մը բնաւ ինծի չափ լաւագոյն պատճառներ չէ ունեցած յոռի վարմունք մը ունենալու համար··· Բայց չէ՛, ես զաւակներ ունիմ, երկու մանչերս·—և ուզեցի որ օր մը ըսեն· «Եթէ հայրերնին ողորմելի էակ մըն էր··· խեղճ յիմար մը··· մայրերնին պարկեշտ կին մըն էր, արժանաւոր արարած մը···» Եւ կը կարծէք թէ այս բանը շատ դիւրին եղած է ինծի համար, այնպէս չէ՞··· Որովհետեւ ես այնպէ՛ս ծնած եմ··· մայր մը չսիրելու համար ծնած··· կրքի, տկարութեան անկարո՛ղ· Ա՛հ, Աստուած իմ, Աստուած իմ, դուք այսպէ՛ս կը հաւատաք·

—Տիկին, ըսաւ Բիէյարօն քիչ մը սըրտայուզութեամբ և չափաւորութեամբ, ինծի համար չափազանց հպարտութիւն է մտքէս իսկ անցունել··· բայց անշուշտ սըխալ հասկցայ ձեր ըսածը···

—Ո՛չ, ըսաւ մանկամարդ կինը նոյն դիւրայուզ ուժգնութեամբ, շատ լաւ հասկցեր էք միտքս··· խնդիրը ձեր վրա՛յ է··· Դուք ինծ քննեցաք·· Ձեզ գիտեր թէ կը սիրէիք զիս··· բայց ես կը սիրէի զձեզ··· եւ տակաւին կը սիրեմ··· և յանդգնութեամբ ալ կ'ըսեմ··· որովհետեւ անկից անդին չեմ անցնիր և կ'ուզեմ պարկեշտ մնալ ··· զաւակներուս համար··· և նաև Աստուծո՛յ համար· Երբէք ձեր տարփուհին չպիտի ըլլամ, այլ երբէք ինծմէ լաւագոյն բարեկամուհի մը չպիտի ունենաք··· Կրնաք վստահ ըլլալ·

Գլուխն անդին դարձուց, ձեռնոցին ծայրովը արցունք մը սրբելու համար·

—Ձեռնոցիդ ինծի տուէք, ըսաւ Բիէյա·

(Շարունակելի)

Այս կենդանիք նախապէս քննուած էին առողջապահական վարչութեան կողմէ, որ զանոնք քաջառողջ գտնելով արտօնեց անոնց զենումը, մերժելով իբր 420 մի և էջ։

—Ամերիկուհիք գործունէութեան և ապրուստի նոր ասպարէզ մը գտան։ Օրիորդ Փաւլ, Մասաչուզէթսի Զէյմի քաղաքէն, նաւուղիղ եղաւ։ Ամերիկուհեաց մէջ արդէն կան պատկերչուհիք, քանդակագործք, փաստաբանք, բժիշկք, և այն գերազանցապէս առնական արհեստներ, վկայեալ նաւուղիղի արհեստը, կը կորզեն զօրաւոր սեռէն։ Օր. Փաւլ 28 տարեկան է, և նաւային գիտութեան կանոնաւոր քննութիւն անցունելով, վկայագիր ստացած է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալները Եէնիգաբուի մէջ պատահած հրդեհին պատճառաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը շրջաբերական մը ղրկելով մայրաքաղաքիս Թաղական խորհրդոց՝ յանձնարարած էր որ եկեղեցեաց մէջ դրամ հաւաքելով Պատրիարքարան ղրկեն հրկիզելոց բաշխելու համար։ Այդ հանգանակութենէն եօթն հարիւր ղրուշի չափ գումար մը գոյացած էր։

Արդ, Եէնիգաբուի Թաղական խորհուրդը ժամանակին պէտք եղած օգնութիւնն ըրած ըլլալով նոյն հրկիզելոց, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, Թաղական Խորհրդոյ հետ համաձայնութեամբ, այդ դրամը բաշխեց ուրիշ արժանաւորագոյն կարօտելոց։

Իզմիրի ծանօթ վաճառականներէն Մեծ. Գարեգին էֆէնտի Փափազեան, ատենապետ Ուսումնական Խորհրդոյ, մայրաքաղաքս եկած է մէկ քանի օրուան համար։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ի ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Ս. ՓՐԿՉԻ

ՄԱՅԻՍ 27, ԿԻՐԱԿԻ

Ազգ. Սահմանադրութեան 30րդ Տարեդարձի հանդէսն ըստ սովորութեան պիտի կատարուի Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի Հաստատութեան հանդիսական պարտիզին մէջ, որ այս տարի նախընթաց տարիներէ աւելի չքեղ եւ զուարճալի երեւոյթ մը ստացած է հովանաւոր ծառուղիներովը, վրաններովն եւ ուրիշ պատրաստութիւններով, ուր իւրաքանչիւր ոք մտնելու համար պարտի ՀԱՐԻՒՐ ՓԱՐԱ մուտք վճարել։

Մասնախումբն հինգ ղրուշնոց նուիրատոմսեր շրջաբերութեան հանած ըլլալով, սոյն նուիրատոմսերէն ի ձեռին ունեցողն ազատ պիտի ըլլայ մուտք վճարելէ։

Մասնախումբը պատիւ ունի ծանուցանել Ազգին թէ՝ հանդիսին չքեղութեան եւ ժողովրդեան, մանաւանդ ընտանեաց հանգստեան և անդորրութեան համար ամէն կարեւոր միջոցներ կանխաւ ի գործ դրած է, այնպէս որ ժողովուրդն ըստ ամենայնի գոհ պիտի ըլլայ։

Գեր. Տ. Գարեգին Եպիսկոպոս Սրուանձտեանց Կիրակէ առաւօտ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Ազգային Հիւանդանոցի Եկեղեցւոյն մէջ ի ժամ 1։

Ետ աւարտման Ս. Եկեղեցւոյ, Գեր. Պատարագիչ Սրբազանը՝ մեր Վեհ. ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ՈՒԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ԿԱՅՍԵՐ, Օսմանեան Մեծազօր Կայսրութեան եւ յատամբ Նախարարաց, ինչպէս նաև Ազգ. Բարերարաց բարօրութեանն եւ Թանկագին յիշատակին համար գոհաբանական աղօթքներ պիտի մատուցանէ։

Ճաշը պիտի սկսի ճիշդ ժամը 4ին, Հիւանդանոցի դիմացի պարտիզին մէջ, որուն պիտի նախագահէ Ամենապատիւ Տ. Խորէն Սրբազան Պատրիարք Հայրը։ Սեղանը պիտի տեւէ մէկ ժամ, բաժակաբանութիւնք Կարգադիր Մասնախմբի որոշեալ անդամոց կողմանէ պիտի կատարուին։ Առաջին սեղանը պիտի ընդունուին Եկեղեցական Ս. Հարք, Ազգային պաշտօնատարք և ընտանիք ունեցող ազգայինք(*)։ Նուագածուաց ընտիր խումբ մը առաջնորդութեամբ Պ. Թոնիի ժամանակ ժամանակ պիտի նուագէ ըստ կարգադրութեան Կարգադիր Մասնախմբին։

Ետ ճաշուն պիտի սկսի հանդէսն, ուր որոշեալ անձանց կողմանէ ատենախօսութիւններ պիտի ըլլան։

Ըստ ժամանակացոյցի Մասնախմբին՝ Ազգային և Եւրոպական ընտիր երգեր պիտի նուագեն նուագածուք, որոց մերթ ընդ մերթ պիտի ձայնակցին Որբանոցի երգեցիկ սանուք։ Նոյնպէս պիտի նուագուին Թուրքերէն երգեր, մանաւանդ երկու նոր երգեր, որք ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻ անուան նուիրեալ են։

Սոյն Ազգային հանդիսի բարեկարգութիւնը չխանգարելու համար՝ Մասնախումբն հարկ կը համարի յայտարարել թէ այն ազգային Ընկերութիւնք որոնք այլ և այլ եղանակաւ Հանդիսին մասնակցելու փափաք ունին, պարտաւոր են մինչև յառաջիկայ ուրբաթ օր (մայիս 25) իրենց դիւանին միջոցաւ ներկայանալ Մասնախմբին ի Կ. Պոլիս, Մեծ Նոր-Խան մէջնայարկ Թիւ 48. 49. 50 Հիւանդանոցի Պատուարժան Հոգաբարձութեան գրասենեակը և բանակցիլ այն պայմաններուն վրայ, որք Ընկերութեան, միանգամայն Ազգային Հանդիսին կրնան պատուաբեր ըլլալ։

Մասնախումբն աւելորդ չհամարիր յայտարարել թէ՝ որոշուած է խպառ արգիլել նոյն օրն Ընկերութեանց, Խորհրդոց և այլոց կողմանէ շրջաբերութեան հանած ԳԱՆՁԱՆԱԿՆԵՐՆ, ՊՆԱԿՆԵՐՆ ԵՒ ՆՈՒԻՐԱՏՈՄՍԵՐԸ Հիւանդանոցի և Հանդիսավայրին մէջ. զի Հիւանդանոցն ընդհանուր Ազգին պատսպարանն ըլլալով՝ նոյն օրուան հասոյթն ամէն տեսակէտով միմիայն ԱՆՈՐ ՍԵՓՀԱԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆ է։

Սեղանի տոմսակաց գինն է մէկ արծաթ մէճիտ, որք կը գտնուին Մասնախմբի անդամոց քով, Հիւանդանոցի գրասենեակին եւ նոյն օրն Հանդիսավայրին դուռը։ Հիւանդանոցի Պատուարժան Հոգաբարձութեան կնիքը և թիւ չկրող տոմսակները վաւերական չեն։

Հանդիսավայրին մէջ ոգելից ըմպելի գործածել բոլորովին արգիլեալ է իբրեւ անպատշաճ ազգային պատկառելի հանդիսի մը։ Գալով գործածելի ըմպելեաց, իւրաքանչիւրին գինը՝ թղթերու վրայ տպագիր նշանակուած և Հանդիսավայրին մէջ սատ անդ կախուած է ի տես հասարակութեան։

Մասնախումբն ի դիւրութիւն հասարակութեան՝ երկաթուղւոյ վարչութեան հետ բանակցելով կառախմբոց երթեւեկութեան համար ժամեր որոշած է, որք ի ստորեւ նշանակեալ են։

Մասնախումբն՝ որ ի պատիւ Ազգ. Սահմանադրութեան և ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի հարիւրաւոր անձերու որոց ջանք և քիրտն չէ խնայած, իրաւունք ունի փոխադարձաբար յուսալու Պատուարժան Հասարակութենէն ո՛չ միայն նիւթական նպաստ այլ և համակրութիւն այն կարգադրութեան՝ զոր Մասնախումբը տնօրինած է։

ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՄԱՍՆԱԽՈՒՄԲ

21 Մայիս, 1890

Կ. Պոլիս

(*) Ընտանիք ունեցող անձինք պարտաւոր են մէկ քառորդ ժամ առաջ պատրաստ գտնուիլ սեղանին մօտ։

Համմէակին Հայոց Պատրիարքարանի քարտուղար Ներսէս վարդապետ Սաէմեան նամակաւ մը կը ծանուցանէ Խմբագրութեանս՝ թէ Ազարեան Գերապայծառ ո՛չ միայն Հ. Ղեւոնդ Ալիշանի, այլ եւ միւս երկու վարդապետաց՝ որոց յոբելեանը կը կատարուէր՝ շնորհաւորական թուղթ ուղղած է։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Պալաի աստիճան տրուեցաւ Տրապիզոնի կուսակալ Ալի պէյի։

——

Վանայ Բերկրի գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ահմէտ Շաքիր պէյ, նախորդ գայմագամ Կամախու։

——

Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պրէզէի զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիգ Հասան Թահսին փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ Գարահիսարը Սահիպի պահեստի զօրաց հրամանատար Ֆէրիգ Հիւսնի փաշայի,

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Տրապիզոնի Թապուր աղասը Մուսթաֆա էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Տրապիզոնի Օրտու գաւառակին ոստիկանզինուորաց պետ Ալի աղայի։

——

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Պարսից Շահը Առիւծ և Արեգական ականակուռ պատուանշանը շնորհած է Թէհրանի օսմ. դեսպան Խալիտ Խալիլ պէյի, որ արդէն ունի նոյն պատուանշանի առաջին աստիճանը։

Պարսկաստանի պաշտօնական Իրան լրագիրը կըսէ թէ Վեհ. Շահը Նէվրուզի օրը նուիրած է այդ ականակուռ պատուանշանն օսմանեան դեսպանին։

——

ՇԱՔԻՐ ՓԱՇԱ

Լ. Հէրըլտ հեռագիր կը ծանուցանէ Շաքիր փաշայի վերադարձն ի Կ. Պոլիս.

«Կ'իմանանք թէ Կրէտէի կուսակալի փոխանորդ և արտասովոր հրամանատար Շաքիր փաշայի պաշտօնն աւարտած ըլլալով ի գոհունակութիւն իւր Վեհապետին, Ն. Վսեմութիւն արտօնութիւն ստացեր է Կ. Պոլիս գալու։ Մինչև կուսակալի մը անուանումը, զինուորական հրամանատար Ճէվատ փաշա փոխանորդաբար պիտի վարէ այդ պաշտօնը։»

Շաքիր փաշա այսօր մայրաքաղաքս կը հասնի Այ Սոֆիա շոգենաւով, հետն ունենալով Իպրահիմ և Հագգը փաշաները։

——

ՀԱԿԱԳԵՐԵՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ

Ի Պրուսէլ գումարեալ հակագերեվարական համաժողովոյ որոշմունք Արտաքին գործոց Նախարարութեան հաղորդուած են համաժողովին օսմանեան ներկայացուցիչ ու Պրուսէլի դեսպան Գարաթէոտորի պէյի կողմէ։

Այդ որոշմունք նոյն Նախարարութեան միջոցաւ Թուրքերէնի թարգմանուած ըլլալով, ղրկուած են Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և այսօր նկատողութեան պիտի առնուին Նախարարաց Խորհրդոյն մէջ։

——

ՆՈՐ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Երէկ ծանուցինք թէ կայս. կառավարութեան ծրագիր մը մատուցանելով, առաջարկուեր է նոր դրամատուն մը հաստատել Փարիզու Մոնթը Բիէթէ աւանդատան դրութեամբ։

Առաջարկութեան տէրն յանձն առած է որ երբ հազար ղրուշէն վեր գումարի մ. փոխարէն տրուած աւանդը վաճառել հարկ ըլլայ, նախապէս Նոտարայ (Մուզավէլլաֆ Մուհարրիրի) միջոցաւ պաշտօնապէս ծանուցուի ի վաճառ հանուած աւանդի տիրոջ։ Մինչև ցարդ այդ կարգի վաճառմունք առանց դատարանաց դիմելու տեղի ունենալուն պատճառաւ, այլ եւ այլ դժուարութիւնք կը ծագէին։

——

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ Խասէքիի կանանց հիւանդանոցը, զոր Քաղաքապետութիւնը կը մատակարարէ, աւելի կատարելագործեալ վիճակի մը վերածուի, լրացնելով ամեն պակասներն։ Ն. Վեհափառութիւն միանգամայն հրամայած է որ այդ նպատակի իրագործման համար դրամական գումար մը վճարուի Իւր մասնաւոր Արկղէն։

——

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Անատոլուի երկաթուղեաց արտօնատէր և վարչական խորհրդոյ անդամ Պ. Ալֆրէտ Քաուլա երէկ առաւօտ Եըլտըզի պալատը գնաց շնորհակալութիւն մատուցանելու համար առ Վեհ. Սուլթանն որ հաճած էր արտօնել Հանրօգուտ շինութեանց նախարարին և ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ՝ ներկայ գտնուիլ Նիկոմիդիա-Ադաբազարի գծին բացման հանդիսին։ Ն. Վեհափառութիւն երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի միջոցաւ պատասխանել տուաւ թէ յոյժ գոհ էր կատարուած շինութիւններէն և կը շնորհաւորէր ընկերութիւնն իւր ձեռնարկին յաջող ելից համար։

——

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Մուսուլի կողմերը մէկ ամիսէ ի վեր քոլերայի որ և է դէպք պատահած չէր և այս պատճառաւ քարանթինայի չզիմները վերցուած էին, որոշմամբ Առողջապահական խորհրդոյ։

Առողջապահական խորհուրդը պաշտօնական հեռագրէ մը տեղեկանալով որ Ճէզիրէի կողմը Հէզիլ գետին մօտ գիւղի մը մէջ քոլերայի երկու դէպքեր պատահած են որոց մին մահ յառաջ բերած է և թէ մէկ շաբթուան մէջ նոյն գիւղ քոլերայի քսան դէպքեր պատահած են, իւր երեկի նստին մէջ որոշեց վերահաստատել այդ կողմերու քարանթինայի չզիմն և հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել արգիլելու որ չճարակի Մուսուլի և Տիարպէքիրի կողմերը։ Մուսուլի և Պաղտատի կողմերն որ և է կասկածելի դէպք պատահած չէ՝ հակառակ ներկայ տաք եղանակին և վերջիններ գիւղը չէ այն տեղերէն ուր քոլերան կերպանացած ըլլայ, հետեւաբար կը յուսացուի թէ առանց ուրիշ տեղեր ճարակելու անհետանայ։

Սակայն Պարսկաստանի մէջ քոլերան բոլորովին անհետացած չէ և շատ մը տեղեր երբեմնակի դէպքեր կը պատահին։ Թէեւ Պարսկական կառավարութիւնն այդ հիւանդութիւնն անհետացնել կ'աշխատի առողջապահական պաշտօնեաներ կարգելով, բայց այս վերջինք իրենց պաշտօնին անտեղեակ ըլլալով, օգտակար արդիւնք մը յառաջ չգար։

. .

Պաշտօնական հեռագրոց նայելով, կ'ըսէ Մ-ն-ր-ը, առողջապահական բժիշկք բացորոշ կերպիւ հաստատած են թէ ժանտախտ ծագած է Մահիտեշի մօտ Քիրմանշահէն տասներկու ժամ հեռաւորութեամբ դէպի արեւելք։ Մայրաքաղաքիս Առողջապահական Խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ պիտի որոշէր հարկ եղած միջոցներն՝ օսմանեան երկիրը պաշտպանելու համար համաճարակ ախտէն։ Այս տնօրինութեանց առաջինը կը նկատուի Պարսից ի Նէճէֆ և ի Քէրպէլա ուխտագնացութեան արգելումը։

. .

Մինչև անցեալ շաբաթ օր Սամսոնի շրջակայքը 128 անձինք բռնուած են հարաւաւորմէ ու կարմրախտէ և անոնցմէ 8ը մեռած ու միւսներն ապաքինած են։

. .

Վերջին 1305 տարւոյ մարտէն մինչև փետրուարի վերջը մայրաքաղաքիս մէջ 11763 մահեր պատահած են։ Անոնց 6657ն իսլամ, որոց 3274ն արու ու 3383ը կին, 4835ը քրիստոնեայ, որոց 2707ն արու ու 2027ը կին, և 371ը հրեայ, որոյ 192ն արու ու 179ը կին։ Նոյն տարւոյն մէջ ծաղկի հիւանդութենէ մեռնողներու թիւը երեսունի հասած է։ Նոյն տարւոյ մարտի մէջ պատահած են 989 մահեր, ապրիլի մէջ՝ 850, մայիսի մէջ՝ 695, յունիսի մէջ՝ 767, յուլիսի մէջ՝ 767, օգոստոսի մէջ՝ 814, սեպտեմբերի մէջ՝ 840, հոկտեմբերի մէջ՝ 915, նոյեմբերի մէջ՝ 1022, դեկտեմբերի մէջ՝ 1298, յունուարի մէջ՝ 1622 և փետրուարի մէջ՝ 1110։

——

ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆՆ Յ'ԱՆԱՏՈԼՈՒ

Այս աւուր Թ. Հ-ք-ը խօսելով կարգապահութեան վրայ որ, կ'ըսէ, կայս. կառավարութեան համար բարենորոգման վերաբերեալ խնդրոց ամենէն մեծն է, կը յարէ թէ այդ կարգապահութիւն յուսացուածէն աւելի դիւրութեամբ ձեռք կը բերուի եթէ քաղաքային պաշտօնեայք շրջահայեաց և կորովամիտ անձեր ըլլան։

Թուրք Թերթը իւր ըսածին իբրեւ ապացոյց յառաջ կը բերէ Մանասթըրի նահանգն, ուր աւազակութեան դէպքեր ամենէն աւելի կը պատահէին, սակայն կուսակալ մը կրցաւ այդ նահանգին մէջ բացարձակապէս հանրային ապահովութիւնը ձեռք բերել 3-400 աւազակաց մէկ մասը ձերբակալելով և մէկ մասն ալ հնազանդութեան ստիպելով։

Հ-ք-ը նոյնպէս իբրեւ օրինակ կը յիշէ Բաղէշի Սղերդ գաւառի Բերվարի գաւառակին գայմագամ Իպրահիմ Մուխլիսպէյն, որ լեզուագէտ և ուսեալ պաշտօնեայ մ'է և իւր պաշտօնավարութեան առաջին օրէն ձեռք առած է կարգապահութեան խնդիրը, որովհետեւ Անատոլուի այդ մասերուն մէջ աւազակութիւնք պարզ դէպքերու կարգը անցած էին։ Գայմագամ պէյը յաջողած է ձերբակալել Թէլ Մէհմէտ անուն աւազակապետն, զոր 70-80 ոստիկաններ 40-50 օր հալածելով չէն կրցած ձեռք ձգել։ Իպրահիմ պէյի տնօրինութեանց շնորհիւ մէկ քանի աւազակներ առաջարկած են հնազանդութիւն յայտնել, եթէ ներումն շնորհուի իրենց։

——

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄԸ

Կայս. Հրամանաւ ոստիկանաց բարենորոգման համար կազմեալ յանձնաժողովն քննած է Անատոլու Գավաքէն մինչև Գաւրքիւզ գտնուած ոստիկանական պահականոցներն և ի մօտոյ եւրոպական եզերաց վրայ գտնուած պահականոցները պիտի քննէ։

——

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

Կ'ըսուի թէ ապահովագրական ընկերութեանց համար կանոնագիր մը պատրաստուելու վրայ է։

——

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՎԵՐԱՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ

Մաքսային վերատեսուչ Հասան Ֆեհմի փաշա կարեւոր տնօրինութիւններ պիտի ընէ մաքսատուրքի փախաբէն առնուած ապրանքներու (-ճէկ) կանոնաւոր յանձնանման մասին։ Ն. Վսեմութիւն հրամայած է մաքսային պաշտօնէից ընտրութեան յանձնաժողովին, որպէսզի ուղղամիտ և պարկեշտ պաշտօնեայք ընտրուին։

——

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է անմիջապէս ձեռնարկել համազգային անկելանոցի շինութեան, և մինչև որ այդ չէնք կառուցուի, պատսպարուելու կարօտ անոք ու խեղանդամ անձինք առժամեայ պատսպարաններու մէջ գետեղել։

——

ԽԱՍԳԻՒՂԻ ԱՂԻՍԱՐԱՆՆԵՐԸ

Խասգիւղի աղիւսի գործարանատէրք, իբր քսան և հինգ անձինք, ըստ մեծագոյն մասին հայք, այս օրերս քանի մը անգամներ ժողով կազմելով, թէ՛ ընդհանուր հասարակութեան եւ թէ՛ գործաւորաց հանդէպ իրենց բռնելիք ընթացքը միանգամընդ միշտ որոշեցին և այս մասին պայմանագրութիւն մ'ըրին։

Որովհետեւ մի քանի տարիէ ի վեր աղիւսի գինը շատ իջած էր գործարանապետաց մրցման պատճառաւ, գործարանապետք որոշեցին որ աղիւսի առօրեայ տեսակը 1000ը 95 ղրուշէ պակաս չը ծախեն ատրեհեան, երկրորդ տեսակը 105 ղրուշի և «զուարն» կոչուած առաջին տեսակը 115 ղրուշի։ Ծակ աղիւսներն այս կարգադրութենէ դուրս կը մնան, քանի որ ամեն աղիւսարանք ծակ աղիւս չեն արտադրեր։

Որոշեցին նաև որ վաճառմունք կանխիկ ըլլան, յանձնուելով ի Գարաաղաճ, ուր պարտին դիմել շինութեանց տէրերն։ Այս կերպիւ գործարանապետք չեն հարկադրուիր մայրաքաղաքիս այլ և այլ կողմերը չէնքեր պտտելու, և իրենց ժամանակը լաւագոյն աղիւսներ արտադրելու կրնան գործածել։ Այս նպատակաւ որոշուած է նաև որ օգոստոսի վերջը դադրի նոր աղիւսի շինութիւնն, որպէս զի աշնանային անձրեւք չաւրեն նորաշատ աղիւսներն։ Այս կերպիւ նաև աղիւսի արտադրութիւնը պիտի զեղչուի՝ գիները բարձր բռնելու համար։

Գործարանապետք որոշեցին նաև իրարու դէմ մրցում չընել, և կարգաւ ծախել, այնպէս որ կալուածատէրք և ճարտարապետք չպիտի կրնան իրենց ուզած ժամանակ իրենց ուզած գործարանէն աղիւս գնել։ Իսկ գործաւորաց թոշակի յաւելման խնդիրն ելք չունեցաւ։

Այս կարգադրութեանց մասնակցած չէ Քամենտոյի գործարանը։

——

ՕՏԱՐ ԲԺԻՇԿՆԵՐԸ

Մայրաքաղաքս հաստատուած երեսունի չափ յոյն բժիշկներ ընկերութիւն մը կազմել որոշած են բժշկութեան ուսումն արեւելից մէջ յառաջացնելու և ծառայելու համար հանրային առողջապահութեան պահպանման։

Այս առթիւ, կ'ըսէ Հ-ք-ը, փրանսերէն ընդարձակ յօդուած մը ստացանք, որ ստորագրութիւն չունի։ Այդ յօդուած կ'ըսէ թէ այդ ընկերութեան կազմութեան նպատակն իրենց յայտարարածին պէս չէ, այլ գործ գտնել այն բժիշկներուն որք Աթէնքի մէջ կցկտուր բժշկութիւն մը ուսանելով այս կողմերը կը թափին ստակ շահելու համար։

Այդ յօդուածը, կը յարէ Թուրք Թերթը, չհրատարակեցինք որովհետեւ նախ ստորագրութիւն չունի և երկրորդ՝ այդ խնդրոյ նիւթ եղող անձերն ինչպէս ձեռնարկն մեզ համար անծանօթ է։

——

ՌԻՖԱԹ ՊԷՅԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ռիֆաթ պէյի սպանութեան դէպքին համար ձերբակալեալ անձինք երեք եւս հարցաքննուեցան, բաց ի Սաարէ տոնէ, միւսներ, տակաւին կ'ուրանան, սակայն վերջին անգամ ձեռք բերուած փաստեր հաստատած են թէ ասոնք են ոճրագործութեան հեղինակները։

Ոստիկանութեան նախարար Քեամիլ պէյ ամեն օր այս խնդրով կ'զբաղի։

Ռիֆաթ պէյի հայրն Ահմէտ պէյ երէկ մայրաքաղաքս եկաւ Սէլանիկէն։ Ահմէտ պէյ արդէն իւր որդւոյն եղերական մահն իմացած է լրագրական տեղեկութիւններէ և իւր վշտին սաստկութենէն հիւանդացած է։

——

ՊՈՅԱՆԱ ԳԵՏԸ

Ըստ տեղեկութեանց Ս-տ-է-ի Պոյանա գետի մաքրութեան գործին հսկելու համար կայս. կառավարութիւնը յանձնաժողով մը կազմած է, որոյ անդամներէ երկուքը զինուորական սպաներ պիտի ըլլան։ Այս յանձնաժողով ի մօտոյ Շքօտրա պիտի ղրկուի։

——

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ

Պերլինի կայսերական թանգարանին տնօրէն Պ. Հօման որ վերջերս Ատանա կը գտնուէր, մայրաքաղաքս գալով կայսերական կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրած է Պերլին ղրկել մարմարեայ երկու գեղաքանդակ առիւծներ, զորս գտած է իւր խուզարկութեանց միջոցին։ Պ. Հօման մտադիր է Պոլսոյ կայսերական թանգարանին նուիրել ուրիշ երեք առիւծներ զորս նմանապէս գտած է յԱտանա։ Այս հնութեանց լուսանկարք կրթական նախարարութեան յանձնուած են։

——

ՋՐՀՈՐԻ ՄԸ ՄԷՋ ԴՐԱՄԱՐԿՂ ՄԸ

Նախընթաց օրը մարդ մը ներկայանալով Բերայի ոստիկանական պաշտօնատունը, ձեռքը ծրար մը բռնած, յայտարարեց թէ ինք Փերիգիւղ կը բնակի, թէ դոյլը ջրհորն ինկած լինելով զայն կեռի մը միջոցաւ հանելու ատեն այս ծրարն ելած էր։ Ծրարը բացին և մէջէն գտնուեցան զանազան փոխանակագրեր, մեծաւ մասամբ մայրաքաղաքիս ծանօթ վաճառականաց անուան. փոխանակագրաց թուականը կը հասնէր մինչև 1887։ Ոստիկանութիւնն անմիջապէս գործաւորներ ղրկեց, որք յիշեալ ջրհորն իջնալով դրամարկղ մը գտան որուն մէջ ծակ մը բացուած էր. կ'ենթադրուի թէ ժամանակաւ գողերը ձգած են այդ դրամարկղը ջրհորին մէջ. Կը մնայ գիտնալ թէ մի գուցէ այդ դրամարկղեզ աւելի ոճրի մը զոհ եղած ըլլայ վասն զի երեք տարիէ ի վեր դրամարկղեզ խորտակման դէպք մը նշանակուած չէ ոստիկանութեան օրագրին մէջ։

Այս խորհրդաւոր դէպքի վրայ քննութիւն մը բացուած է։

Երէկ ժամ 6ին Պոլսոյ մաքսատան աջեւ մարդու դիակ մը գտնուեցաւ։ Գլուխը, աչքերն ու դէմքը վիրաւորուած էին։ Կ'երեւի թէ այդ մարդ սպանուելէ յետոյ ծովը նետուած է։ Ոստիկանք իմանալով քննութեան ձեռնարկեցին։

—Ոստիկանք խուզարկութիւններ կատարելով, իբրեւ դրամանենգ ձերբակալեալ Սամաթիացի Գէորգի տան մէջ, կեղծ դրամներ պատրաստելու յատուկ գործի մը գտած են։

—Սկիւտար Թոփխանէլի Օղլուի հանրային պարտիզին մէջ ներկայացուցումներ տուող եւրոպացի լարախաղացներէ մին, Օր. Անթոնին, կիրակի օրը ձիէն վար ինկաւ և գլխէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

—Ի Փիլիպէ հրատարակեալ Պիւլպիւլի լրագրոյ ի մայրաքաղաքս և ի շրջակայ գաւառս մուտքն արգիլուեցաւ։

—Թիֆլիսի ընդհանուր դատախազը մէկ քանի օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի և երկուշաբթի օրը ռուսական դեսպանատան թարգմանի մ'ընկերակցութեամբ դատական պաշտօնատունը երթալով մի քանի դատարաններ այցելեց։

—Կը ծանուցուի թէ ներկայ շաբաթէն սկսեալ Բերայի գերմանական հիւանդանոցի մէջ ձրի պատուաստ պիտի կատարուի յատկապէս կարգեալ բժշկի մը ձեռամբ։

—Ելմտական վերջին տարւոյն մէջ Մերսինի մաքսատան հասոյթները 2000 ոսկւոյ աւելցութիւն մը ցոյց կուտան բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ հասոյթից։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած էր որ զինուորք ու սպայք ճերմակ հագուստ կրեն ամառուան եղանակին մէջ։ Անցեալ ուրբաթ օր երկու յիսնապետք կը կրէին նոր շինուած ճերմակ զգեստներէն, զորս Վեհ. Սուլթանը տեսնելով խիստ գոհ մնաց և հրամայեց դրամական պարգեւներ տալ այդ երկու յիսնապետաց և զանոնք պատուական յիսնապետաց կարգը դասել։

——

ՎՐԻՊԱԿ

Մեր չորրորդ երեսի՝ Ռուսական ընկերութեան ծանուցման մէջ, վաղուան Օտէսա երթալիք շոգենաւն է Չէրքէզէնը, որ սխալմամբ Չէնուէֆ գրուած է։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Յունիս.—Երեսփ. ժողովոյն մէջ, Պ. Քամպէլ առաջարկեց ջնջել Հիւսիսային ծովուն մէջ Հէլիկոլանտի անգլ. կղզւոյն կառավարչին թոշակն, և կղզին Գերմանիոյ թողուլ։ Արտաքին գործոց խորհրդականին պահանջմամբ այս առաջարկ մերժուեցաւ։

ՓՐԱԳԱ, 3.—Պոհեմիոյ Երեսփ. ժողովն երկրորդ ընթերցմամբ ընդունեց գերմանեւչեխ իրաւախոհութեան առաջին ծրագիրն ի մասին վարժարանաց, 52ի դէմ 167 ձայնիւ։ Յանձնաժողովոյ ծայրայեղ փոքրամասնութեան ամեն հակառաջարկք մերժուեցան։

ՓԱՐԻԶ, 3.—Պ. Ռիպօ պատուիրեց ֆրանսական դեսպաններուն որ օտար երկրաց մէջ գործաւորաց կազմակերպութեան վրայ տեղեկագրեր ղրկեն ի Փարիզ, ի դիւրութիւն այն ծրագրոց զոր Ֆրանսական կառավարութիւնը կը պատրաստէ գործաւորական խնդրոյն վրայ։—Պ. Էմիլ Ռիշար Փարիզի նորընտիր Քաղաքային Խորհրդոյն ատենապետ ընտրեցաւ։

ՎԻԷՆՆԱ, 3.—Պերլինէ կը գրուի առ Փօլիթ. Քօռէսփօնտէնց թէ գերման կառավարութիւնը մտադիր չէ պատասխանել վերջերս հրատարակեալ ինչ ինչ տետրակներու՝ Երրեակ Նիզակակցութեան և քաղաքական կացութեան վրայ։ Նիզակակից Տէրութիւնք ապահով են թէ ո՛ և է փոփոխում մուտ չէ գտած Նիզակակցութեանց մէջ։ Յիշեալ տետրակաց հեղինակներն անվստահութիւն յառաջ բերել կ'ուզեն, բայց չպիտի հասնին իրենց նպատակին։

ՓԱՐԻԶ, 3.—Ելմտացոյցի Յանձնաժողովն տասնաւոր մեծամասնութեամբ ընդունեց վերջնական գանձատոմսերը 3% տոկոսաբեր մշտնջենական արժէթուղթերու փոխել։

—Կառավարութիւնն սկզբամբ ընդունեց ծրագիր մը պատրաստել՝ գործաւորաց օրական աշխատութեան չափն որոշելու համար։ Ծրագրին մանրամասնութիւններն ապագային պիտի որոշուին։

ՊԵՐԼԻՆ, 3.—Կայսրն երէկ իւր առաջին շրջագայութիւնն ըրաւ կառքով։

ԼՈՆՏՈՆ, 3.—Ի պատիւ Պ. Սթանլիի տրուած հացկերոյթի մը միջոցին, Պ. ըՄ-գանլիի յանձնարարեց Լոնտոնի Միջնաքաղաքէն պատգամաւորութիւն մը ղրկել առ Լորտ Սալզպրի, խնդրելու որ անգլիական ազգին իրաւունքները պահպանուին յԱփրիկէ։

ՎԻԷՆՆԱ, 3.—Բոպաւրկի Բլէմանգին իշխանուհին աստ հասաւ, և այցելութիւն տուաւ կայսերական ընտանեաց անդամներուն։

ՀՌՈՄ, 3.—Ֆանֆիւլլէն կը հեռագրեն առ Աժանս Սթէֆանի թէ Անգլիա, Իտալիա և Ռուսիա համաձայն են Եգիպտական Պարտուց փոփոխման, Անգլիա և Իտալիա նմանապէս ընդունել են որ այս փոփոխումէն յառաջ եկած տարեկան գումարը, որ կը հասնի 150.000 ոսկւոյ, տարապարհակ աշխատութեանց ջնջման յատկացուի։

ՓՐԱԳԱ, 3.—Նահանգային Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, կառավարիչը, պատասխանելով հարցապնդման մը որ կ'ամբաստանէր զինուորական իշխանութիւնը թէ ապօրէն եղանակաւ վարուած է Նիւրչանի խռովութեանց ատեն, կ'ըսէ թէ գործաւորական շարժումն օր ըստ օրէ աւելի բուռն կերպարանք մը առնելով, կառավարութեան վրայ պարտք կը դնէ օրինաց բոլոր խստութեամբ վարուիլ՝ պաշտպանելու համար խաղաղ քաղաքացիներն և պահպանելու համար բարեկարգութիւնը։

——

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՓԱՐԻԶ, 3 Յունիս.—Հանրապետութեան Նախագահն այս առաւօտ հրամանագիր մը ստորագրեց, որով ներում կը շնորհէ Օրլէանի դքսին, որ հետեւապէս բանտէն արձակուելով՝ զուիցերական սահմանագլուխը տարուեցաւ և հոն փոխադրեցաւ ֆրանսական հողէն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Դ-չաբթի, 23 Մայիս

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մետաղ. Ռ. Սէրի			21 4 1/2
Պօրսայի գոցուելէն վերջը	»		21 5
Բերայի մէջ	»		— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»		21 6
Կէս օրին	»		21 7 1/2
ԽՈԹԻԴՐԱՋԸ ՏԱՒԻԼԻ			
Երէկ երեկոյ			59 35
Այս առաւօտ			59 37
Կէս օր			59 37
ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ			
Միութենական	A. Սէրի		46 1/4
»	B. »		46 1/4
»	C. »		21 10
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐ			
Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	5 4
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ.	»	9 38
Հանքը առ Գօնս	»	»	7 24
Ծխ. Համաձ. Էմփլէօր	»	»	5 3
Թրամուէյ	»	»	493
Ռումելի երկաթուղի		Փր.	82 1/8
Բաժնեթուղթ Լոմպարտի	Գ. Կ.		186

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100	
20 Ֆրանքնոց	»	87	25
Անգլիական ոսկի	»	110	14
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107	35
Իմփերիալ	»	90	30
Ֆլորին	»	51	15
Ռուսլի Թղթադրամ	»	7	9
» արծաթ	»	76	30
Մեճ. արծաթ. (տալր)	»	108	13
Վեցնոց	»	103	20
Հինգնոց	»	103	15
Մեթալիք	»	100	10
Թուաֆլէ	»	15	10

ՅՈԲԵԼԵԱՆ

Հ. ՂԵՒՈՆԴ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԱԼԻՇԱՆԻ

Գ

ՎԵՆԵՏԻԿ, 15/27 Մայիս

Գեղեցիկ առաւօտ մը ծագեցաւ երկուշաբթի առաւօտը. հրճուալի էր վաղորդայնը. Այս օրն յատկացած էր նուագահանդէսի. Առաւօտուն պատարագեց Հ. Ղուկաս Լազեան. յետոյ ճաշ. և կէս օրէն վերջ նուագահանդէս.

Զկարծուի թէ նուագահանդէսը էր Լէյթօնէններու և Օրէմեաններու անընդհատ չարունակութիւն մը. ընդհակառակն.

Վենետիկի Թատրոններու լաւագոյն երաժիշտներն եկած էին, թուով տասն և չորս, որոց խմբապետ էր Սէնեօ Ռափայէլ Ֆարքանօ, երիտասարդ դաշնակահարը.

Երգիչ Բէնօրը սա Բարուլէ Ֆէնիչի Թատրոնի երգիչն էր. Անոնք որ գաղափար ունին Եւրոպիոյ Թատրոններու մասին՝ գիտեն թէ ի՛նչ դիրք ունի Ֆէնիչէն և ի՛նչ կ'ըլլայ անոր Բէնօրը.

Նուագահանդէսը տեւեց երեք ժամ. Տխուր ու ուրախ տասն և վեց հատուածներ նուագեցան ու երգուեցան, և հանդէսը փակուեցաւ Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանի աշակերտներու Բոմէ ուրախութիւն. Ազգային երգը կրկնուեցաւ. ես որ կարօտ էի այդ երգին, անպատում հրճուանք զգացի.

Եւ այս պահուս հեռագիրներ ու նամակներ հետզհետէ կը հասնէին. կիրակի օրուան ուրախութիւնը կը չարունակուէր. Այսօր տակաւին ուբեղուբեղ էր. Վանքի կանոնները թուլցած էին—գէթ երկու օրուան համար.

Շնորհիւ ուբեղուբեղի տուած իրաւունքին, այս գիշեր վարդապետները կրցան ճաշել սովորական սեղանատունէն դուրս, ճեմարանի մէջ.

Ուրախակցութեան սեղանն էր. մի քանի հեռագիրներ եւս կարդացուեցան.

Գեր. Աբբահայրը վերստին կրկնեց առանձինն առանձինն իր շնորհակալութիւնները, յանուն միաբանութեան, այն ընդհանրական ցոյցին համար զոր ազգն ըրաւ Հ. Ալիշանին.

Այս իրիկուն հասաւ մի գեղեցիկ քանուած «Ոգի բնավայրի» զոր Նաբոլիէն կը ղրկէր Պ. Շահլամեանց, որ կը ցաւէր անձամբ այս հանդիսին ներկայ չկարենալ գտնուելուն.

Մի կոյս է այդ «ոգին» որ տխրադէմ ու հերարձակ նստած է աւերակներու վրայ. Միստաքով ու մարգարիտով քանդակած են կոյսն ու աւերակներն և անունները.

Նահապետի սրտին չա՛տ յուզիչ էր այդ պատկեր.

Կէս գիշերը կը մօտենայ, ամէնքը խոնջ կը քաշուին իրենց սենեակներ. վաղը պիտի սկսի վանական կեանքն իր բոլոր խստութեամբ ու .... հրապոյրով. Հրապուրի՜չ կեանք վանականներու համար. և պիտի ըսեմ թէ հրապուրի՜չ նաեւ ինձ.

Եւ ես ալ քովս առած նամակներու և հեռագիրներու կոյտն անոնցմէ պատրաստեմ նիւթեր մեր ժողովրդեան համար.

Պոլսեցիք տակաւին կը չարունակեն ու պիտի չարունակեն իրենց պատրաստութիւնները յոբելեանի առթիւ. յոբելեանը եթէ վերջացաւ վանքին համար, բայց ոչ ազգին համար. Պոլսեցիք այդ աւուր յիշատակը պէտք է յիշատակով մը պահեն Ս. Ղազարու վանքին մէջ.

Նամակներն ու հեռագիրները մխիթարական են. իրաւ է որ կը պակսին մեր պաշտօնական անձերու շնորհաւորութիւնները. բայց պաշտօնական անձինք այն ատեն կարեւորութիւն ունին երբ թարգման կը հանդիսանան իրենց ժողովրդի զգացումներուն եւ գաղափարներուն. երբ այդ ժողովուրդ կարող է անզուսպ կերպով յայտնել իր սրտին տրոփումներն ու հոգիին բաբախումներն, ալ ի՞նչ նշանակութիւն ունին պաշտօնական անձինք. Այն ատեն լոկ անհատներ են ինչպէս կան բիւրաւոր ուրիշ անհատներ. կարող չենք իւրաքանչիւր անհատի մեծ կարեւորութիւն տալ երբ «Ազգ բարբառեցաւ».

Մեր եկեղեցականութիւնը թէ՛ ի Թուրքիա և թէ ի Ռուսիա իր ժողովրդական ներկայացուցիչներու միջնորդով կարող եղաւ ներկայանալ Ս. Ղազարու վանքի հանդիսին. Ամէն կրօնական նախապաշարում «Հայն և Հայոց Հային» ազգութեան գաղափարի հանդէպ.

Յոբելեանին առթիւ ընդունուած նամակներէն յիշատակութիւն մը կ'ընեմ միայն, մէկ երկու նամակէ ընդօրինակութիւններ ընելով, իսկ հեռագիրներն ամբողջապէս կը ներկայացնեմ, քիչ տեղ, ի հարկէ ստիպեալ, մի քանի բառ ջնջելով կամ մի քանի բառի տեղ ուրիշ բառ դնելով.

Ընդունուած հեռագիրներ, կը պարունակեն ամբողջապէս 2527 բառ.

Ուրեմն նախ նամակներուն գանք.

. .

Առանց կարգի կանոնի, կ'առնեմ ձեռքս ինկած նամակները. Դիպուածն որ ինձ կուտայ առաջին նամակը, Պ. Տէվկանցի նամակն է Փարիզէ գրուած.

Այդ նամակի մի մասն, առաջին մասը կ'օրինակեմ. մեր սրտերը ցնցեց.

«21 Մայիսի ՓԱՐԻԶ

«Հայր Հոգեւորին

«Այս գիշեր մեր Բնավայրի մէջ Համբարձման տօն կը կատարեն. կը յիշեմ որ «մեր մամիկներ կ'ըսէին մեզ.

«—Վազէ՛ք տղէյներ, վազէ՛ք Վարագայ սարերն ի վեր ելէք, այս գիշեր սար «ու քար զմէն, զմէն ծառ ծաղիկունք յեզու «կ'առնեն ու կը խօսին, և այն բոպէին «ինչ որ ուզէք, Աստուածը ի բարին կը «կատարէ»

«Մեր հարց ու մարց հաւատքով «պիտի հսկեմ այս գիշեր ողջոյն և «պիտի խնդրեմ որ Գրիգորի, Ներսէսի, «Սահակայ, Եղիչէի, Շնորհալւոյ, Վարժապետեանի, Ալիշանի, Հայրիկի Աստուածը ևն. ևն. ևն.

Համբուրիւ Սուրբ Աջոյդ
Մնամ
Մ. Տ. Տէվկանց

. .

Միւս նամակը հայ եկեղեցականի մը նամակն է զոր մասնաւոր գոհունակութեամբ, և եթէ կ'ուզէք ըսէք, մասնաւոր չարաճճիութեամբ կը հրատարակեմ.

«Կ. Պոլիս-Բէյօ 3|15 Մայիս 1890
«Եւ մեր Ազգական 26 ամեակաճի 4382
«Հայրենասէր, Հայրենագէտ և Հայրենանուէր վարդապետ Տէր Ղեւոնդ Մ. «Ալիշան

Ի Վենետիկ

«Ի խորոց սրտի շնորհաւորեմ զՑնծումն Յոբելեանի արդիւնաշատ կենաց մեծ վարդապետիդ ի գրագիտութեան, ի քերթողութեան, ի տեղագրութեան, և յիմաստասիրութեան Շիրակայ, Սիսուանայ, և Այրարատայ, եւ հանուրց Բնավայրաց.

«Եւ մաղթեմ կրկնակի ունել ձեզ կեանս ամենայն արգասեօք Հայրենեաւ ընդ հնութեանց լուսանորոգ պայծառացուցեալ, և պայծառացուցեալ յուսանի Մխիթարայ՝ գլխաւորեւ նորանուանդ-արեան նուիրական Ուխտից և Ցիչատակաց Բնավայրի.

Մեծաւ սքանչացմամբ, եմ եւ
Միամ հայրենախօս Պլպուլիդ
Աւարայրի սիրատենչ օրհնաբան
Խ. Տ.

Ցանք. տէր. Մկրտիչ Ն

. .

Ուրիշ նամակ մը կարճ բայց սրտէ.

«Հայոց մեծագոյն բանաստեղծին, ա-«ւեւոր նահապետին, մեծ հայրենասէրին, «իրենց սրտագին շնորհաւորութիւններն «ու իրենց ջերմ սքանչացումը կը յայտ-«նեն, ի դիմաց ամբողջ Հայ պատանեկու-«թեան,

Ուսանողք Ազգ. Կեդր. Վարժարանի
Ղալաթիոյ
Կ. Պոլիս, 9/21 Մայիս 1889

. .

Մոսկուայէն Պարոնայք Մ. Էմին և Գրիգոր Խալաթեանց կը գրեն շնորհաւորական նամակ մը զոր կը վերջացնեն հետեւեալ տողերով.

«Գալիս ենք և մենք հեռու Հիւսիսից «խնդակից լինել Ձեզ՝ մեր Գրականութեան «այս նշանաւոր տօնի օրը, մաղթելով որ «Նախախնամութիւնը դեռ երկա՛ր տարի-«ներ ձգէ Ձեր թանկագին կեանքը և «պահպանէ Ձեր անխոնջ ոյժերն ի բար-«գաւաճանս Հայոց դպրութեան և ի սփո-«փանս Ձեր բազմաթիւ յարգողների և «բարեկամների».

. .

Ուղերձ մը և ի դիմաց Մանչեստրի հայ գաղթականութեան. Այդ ուղերձ ստորագրած են ի դիմաց հայ գաղթականութեան Մանչեստրի.

Առաջնորդ.] Սերովբէ Վարդապետ Գրիգորեան
Հոգաբարձուք Մինասեան Փափազեան
Գ. Գրիգորեան
Գ. Բողոսեան

. .

Ուղերձ և Գահիրէի Բարեգործական կողմէ, զոր ստորագրած է ատենապետը Բաբէկ Նուպարեան.

. .

Ֆօքշանու Հայք իրենց Ազգային Հոգաբարձութեան ատենապետի, Եղիշէ Վ. Մուշեղի ստորագրութեամբ կը կը շնորհաւորեն Հ. Ալիշանի յոբելեանը. «Ձեր խանդավառ գրութիւնները, կ'ըսեն Հ. Ալիշանի, միշտ և «հանապազ կ'արտադրեն կայծեր մաքրած և չէջած հայ սրտերի մէջ. Անգին են Ձեր գործերն, առ որս կարող չենք փոխարինել».

. .

Շա՛տ խանդավառ է, չա՛տ սրտառուչ ուղերձն Արցախու Հայոց. Ո՛րքան կը փափագէի այդ ուղերձ ամբողջապէս հրատարակել.

Մէկ քանի տողերն.

«Եւ այս նամակի հետ մենք մօտով փութացնում ենք Վենետիկ, Մխիթարեանների մենաստանը, որի Միաբանութեանը «նուէրը՝ պարտական է մեր գրականութիւնը, յարգանքով խոնարհում ենք Ձեր առաջ, երախտագէտ սրտով համբուրում «ենք Ձեր աջը, որ արժանի է ոսկէ գրիչ «կրելու, որպիսին ուղարկում ենք Ձեզ «որ դեռ եւս երկար տարիներ ոսկէ գրելով գրէք և գրոշմէք հայ սրտերում «պարտականութիւն՝ ճանաչել և սիրել «բոլորը, ինչ որ իւր վրայ կրում է հայ «յատկութեան անջնջելի կնիքը.

Արցախու Թեմական դպրանոցի Տեսուչ՝
Զաքար Իշխանեանց

Ուսուցիչներ..)Աւետիք Տէր. Բողդասարեանց
)Գաբրիէլ Տէր. Ցոլաքեանեանց

Պօղոս Հախուեանց	Միրզէք Աբրահամեանց
Յակոբ Նազարէթեանց	Սամուէլ Կիւլզադեանց
Ն. Ալադեանց	Բաղդասար Տէր Սահակեան
Գրիգոր Թամամեանց	Բէնիամին Ֆիրղանեանց

. .

Սրտայո՛յզ—և ո՞րը չէ սրտայոյզ—ուղերձն Տրապիզոնի երիտասարդութեան որ Պոնտոսէն յԱդրիադիկան կը ձայնէ առ Հ. Ալիշան թէ՝ «ի սփիւռս «աշխարհի ցրուած ամէն Հայոց սըր-«տերն ի Ձեզ յանկուցեալ կան այսօր «(13/25 Մայիսի), երբ ի բեւեռ համայն «հայութեան»

Եւ ուրիշ տեղ մը իրենց երախտագիտութիւնը կը յայտնեն առ այն «որ վերջապէս միութեան գիծ մը եղած է ամէն դաւանանքէ, և վիճակէ Հայոց միջեւ»

Այդ ընդարձակ ուղերձ ստորագրած են աշխարհական ու եկեղեցական բազմաթիւ երիտասարդներ. Զանց կ'ընեմ այդ ստորագրութիւններ առաջ բերել.

. .

Իսկ ի՞նչ ըսեմ ի մասին Տրապիզոնի նոյն երիտասարդներու ուրիշ մէկ ուղերձին. Ժողովրդական Նահապետին կը գրեն ժողովրդի լեզուով. կ'ըսեն.

«Սիրուն վարպետ

«Մեք գիտունի ուվիք չիք ու խկի ինչիկ էլ չգիտիք, ամմա կաշղցոր մաշղիկը շատ սիրիք ու հըռըպիք կու, մեր եղբայրն ու վարձաւորը իրաց հետ ինչի մը «խօրաթէյնը կու, կումրաս մը կընէյին «ուևի, մէյ մ'էլ աշխս էնդիէն քոնի մը «հատ հօմբա մաչտիկ էլ էկօն էնուց խառնըվեցօն էմօն էմօն չիտակ չիտակ մեծ «մէճլիս մ'եղաւ, գիտցածնուս չաք քոնի «մը երգ էլ առտաք»

Կը ցաւիմ որ ժամանակս կարճ է ու չեմ կարող այս սիրուն և նորօրինակ ուղերձն ամբողջապէս օրինակել. Իրենց սարերէն ծաղիկներ կը ղրկեն և կ'ըսեն.

«Բու չինած Թղթերէդ ինչուկ հիմի «չատ խէր տեսաք ու տեսնուք պիտի «կայնաքընա պէտքը քօն մը քեզի կօմակ «ըրկաքը կու ամմա ինչ էնիք էօր սըր-«տէյնուս կայ ձեռուընուս չ'կայ. էնու «համար էս մեր սարերու ծաղկներն մեր «աղաղօնքնուն ու օրհնէքնուն հետ զա-«ղուլ էրէ. զէս պէտքը գիտացիր է որ «քու անունդ իսկի մոռցուելու չէ մեր «կօկ հէյու ազգին մէջ»

Մէկ քանի բառերու մեկնութիւնները.

Ու-վի+ չի+ = Մէկը չենք.
Կաշղցօր մաշղիկը = Կարդացող մարդիկը
Հըռըպի+ = Ցարգել.
Աշի+ = Նայիս.
Հօմբա = Հարուստ.
Էմօն = Այսպէս
Զա+ = Զափ.
Առտաք = Ըսինք.
Կայնաքընա = Եթէ կրնայինք.
Կօմակ = Նուէր մասնաւորապէս հարսանեաց, հիւանդերեսի.
Կօկ = Բոլոր.

Եւ ուղերձին ներքեւը բազմաթիւ ստորագրութիւնք.

. .

Եւ կան մօտս դեռ չատ մը նամակներ, ո՞րը կարդամ, յիշեմ մի քանի անուններ.

Դաւիթ Խաչեան. Պոլսէն
Մանուկ Եսայեան (Մանուկ՝ հօմանիչ Էմմանուէլի). Պոլսէն
Ապտուլլահ Գէորգ. Գահիրէէն
Հ. Ստեփան Եագըճեան. Պոլսէն
Կոթողեան.
Եզեան. Պետրաւրգէն
Պասմաճեան Կ. Պոլսէն
Մ. Ռափայէլեան. Տրապիզոնէն

Եւ մեծ ոտանաւոր մը Սիմֆերոպոլէն, գրած է Առաքել Անտոնեան Նալբանտեան, ու նամակներու կարգը կը վերջանայ.

Զեմ գիտեր որպիսի՛ գիպուած—ցաւած սրտի մը հառաչանքն, հառաչանք որ կրօնքի մխիթարանքը կը փնտռէ, ուրախութեան հանդիսին մէջ տրտմութեան արցունք մը կը բերէ.

«Յուսամ որ և դու չես մոռնար երբեմն երբեմնքու տէր ողորմեա՛դ ըսելու «իմ և քրոջս համար. Աբբէն Զաքեան.

Եւ կը հաւատամ որ բաղձ-սիրտ վարդապետին համար էն հաճոյական ուղերձն են հառաչանքի այս տողերն, վասն զի վարդապետը պիտի կրնայ օգտակար ըլլալ վիրաւորեալ սրտի մը, պիտի ըսէ իր «Տէրողորմեան», փառաբ ըլլալով որ այդ «Տէրողորմեան» պիտի թռչի երկնից մինչեւ Առնաւուտ-գեղի ափունքը, սփոփել վշտահար սիրտ մը.

Սփոփել վշտահարը, միթէ այս չէ՞ կեանքի մեծագոյն երջանկութիւնը.

Եւ Ալիշան ու Հայրիկ կը վայելեն այդ մեծ երջանկութիւնը. ամբողջ ազգ մը կ'սփոփեն. Եւ ով որ կ'սփոփէ, կ'ապրի.

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՔ

Բ.

Սնունդ պաշտօնէից եւ հիւանդաց.—Եղանակ.—Բաղդատութիւն նախկին եւ արդի հիւանդանոցաց.—Բարերարք Ազգ. Հիւանդանոցի և յիշատակութիւն նոցա.—Հանգուցեալ Տօքթ. Վ. Օրմանեան.—Վերաշինութիւն Ազգ. Հիւանդանոցի.—Անձնուիրութիւնք արդի Պատ. Հոգաբարձութիւն.—Հրաւէր առ համայն ազգայինս.—Բաղդատութիւն ամաժամեայ եւ մշտատեւ Թշուառութեանց ու աղէտից.

Հիւանդաց սնունդն անբաւական լինելու չէ. զի առ ոչինչ կը ծառայեն բժշկաց ճարտարութիւնք և դեղօրէից զօրութիւնք եթէ սնունդն անբաւական լինի. Պաշտօնեայք՝ որք առտուն կանուխ կ'ելլեն և օրն ի բուն կ'աշխատին պէտք է լաւ սնունդ առնուն, նոյնպէս ծերք՝ որք կենաց շրջանն բոլորելու մօտեցեր են, ուրիշ կերպիւ չեն կարող իրենց էութիւնը պահպանել բայց եթէ բարեկեցիկ վիճակ մ'ունենալով. հիւանդաց սնունդն շատ կը տարբերի, տարիքին, հիւանդութեան և այլ պարագայից համեմատ, վասն որոյ զանց կ'ընեմ յիշել մի առ մի.

Մինչեւ ցարդ խօսեցանք հիւանդանոցաց ներքին և արտաքին կազմակերպութեան ու սննդեան վրայ, խօսինք նաեւ եղանակէն վրայ, զի դրախտ ինչպէս պատերազմական, նոյնպէս մարդասիրական ու կրթական ամէն գործոց ջիղն է. անհրաժեշտ է երեւակայել այնպիսի հիւանդանոց մը՝ որ առանց հաստատուն եկամուտ ունենալու գոհացուցիչ վիճակ մը ունենայ. հաստատուն եկամուտ ըսելով միմիայն կալուածներն իմանալու չէ, այլ նաեւ ժողովրդեան յօժարակամ նուիրատուութիւններն, զի աշխարհի վրայ չկայ աւելի ապահով և աւելի փառաւոր մի հաստատութիւն քան ժողովրդեան սէրն ու համակրութիւնը. դրամատունք և ապահովական ընկերութիւնք կրնան սնանկանալ, բայց ժողովուրդն կայ ու կը մնայ. եթէ մի քանի ընտանեաց գործերն աւրուին, միւս կողմէն ուրիշ ընտանեաց գործերը գոհացուցիչ վիճակ կ'ստանան, որով հաւասարակշռութիւնը անխախտ կը մնայ.

Ժողովուրդն ինչպէս լեզուի, կրօնից եւ ազգային աւանդութեանց ճշմարիտ աւանդապահն է, նոյնպէս ազգային մեծամեծ հաստատութեանց պաշտպանն ու բարերարն է.

Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի պատմութեան Մեծ. Հեղինակը կը յիշէ թէ Հիւանդանոցն ունեցեր է յանցեալումն ազգային ու թշուառ կացութիւն, բայց պէտք է խոստովանիլ թէ չէ՛ թէ մեզի մեզի պէս փոքր ու աղքատ ազգի մը Հիւանդանոցն, այլ հզօր ու հարուստ ազգաց հիւանդանոցք եւս ունեցեր են երբեմն խղճալի վիճակ. զայն հաստատելու համար բաւ է սոտ դնել Բարիզու Սթէլ-Տիէօ հիւանդանոցին անցեալ վիճակին վրայ գրուած տեղեկագրէն յետագայ սըրտաճմլիկ տողերն.

«Սրահներու անձկութենէ և անկողիններու անբաւականութենէ ստիպեալ 4-5 և 9 հիւանդք պառկեցուցեր էին միևնոյն անկողնոյ մէջ, քննիչք տեսած են մեռեալները խառնուած ողջերու հետ, սրահներն անցքերով և պատուհանով օդով, աւելը հազիւ ներս կը թափանցէր, միևնոյն սրահի մէջ ապաքինեալք խառնուած էին հիւանդներու ու մեռեալներու հետ, և ստիպեալ էին ամառ և ձմեռ բացիկ ոտքով դուրս ելնել, օդ առնելու համար Սէն-Շարլը կամուրջին վրայ. երրորդ յարկին մէջ նշմարեցին ապաքինեալներու յատկացեալ սրահ մը, ո՛ւր չէր հնար մըտնել բայց միայն ծաղիկ հանած հիւանդաց սրահէն անցնելով. յիմարաց սրահն կից էր մեծ ու ցաւալի գործողութիւններ կատարուած հիւանդաց սրահին, երբեք չէր ակնկալուէր հանգստութիւն այս անգգայ դրացիներէ, որոց կատաղի աղաղակները գիշեր ցերեկ կը լսուէին, յաճախ միևնոյն սրահին մէջ կը դարմանէին տարափոխիկ և ոչ տարափոխիկ հիւանդութիւնները, ծաղկի բռնուած կանայք խառն էին տենդահարաց հետ.

«Գործողութեանց սրահին մէջ, ուր քար կը հանեն և անդամներ կը կտրեն, կը գտնուէին նաեւ անոնք՝ որոց վրայ գործողութիւն կատարուած է և կամ պիտի կատարուի. Գործողութիւնք կը լինէին նոյն իսկ սրահին մէջտեղը, հոն կը տեսնուէին տանջանաց պատրաստութիւններ, հոն կը լսուէին տանջեալին աղաղակներն, այն հիւանդն՝ որոյ վրայ երկրորդ օրը գործողութիւն պիտի կատարուի, իր աչքէն ունի ապագայ տանջանաց տեսարանն, ինչպէս նաեւ այն՝ որ արդէն անցեր է այս սոսկալի փորձէն. կրնաք գուշակել թէ հիւանդք ո՛րչա՛փ խորապէս կը յուզուին այս ցաւոց աղաղակներէն. Այն երկիւղներն ու յուզմունքները կ'ընդունէին իրենց ցաւոց սաստկացման և վէրաց բորբոքման միջոցին. Սէն-Ժօզէֆ սրահը յղի կանանց յատկացեալ է, օրինաւորք և ապօրինիք, պարկեշտք ու լկտիք ամէնքն ի միասին են. այս ամէնը կ'ստիպեն զքննիչս հետեւցնել թէ Օթէլ Տիէօ՝ հիւանդանոցներուն ամենէն անմաքուրն և անստանելին է և հիւանդաց ննջեն եղերը կը մեռնի հոն»

Վերյիշեալ նկարագիր բացայայտ կը ցուցնէ թէ ամէն ազգաց հիւանդանոցներն ունեցած են երբեմն արգահատելի վիճակ, սակայն բարեբաղդաբար սոյն վիճակն երկարատեւ եղած չէ, և գտնուեր են երկրիս վրայ մարդասէր ու բարեսէր անձինք՝ որ մատնանիշ ընելով պատսպարեալոց թշուառ կացութիւնը՝ ժողովրդեան գութն ու կարեկցութիւնը շարժեր են, և դուրս են հիւանդանոցներն այնպիսի վիճակի մէջ, որ քաղաքակրթութեան պատիւ կը բերեն, օգնելով ոմն իւր լումայով, այլ ոք իւր տաղանդով ու հմտութեամբ. ուրիշ մէկն իւր գրչով, միւս ոմն իւր աշխատութեամբ, ուրեմն միշտ յարգանօք ու երախտագիտութեամբ յիշելու ենք այն բարերարութեան անունները՝ որք տառապեալ մարդկութեան պաշտպան հրեշտակներն եղած են. միմիայն արձանները բուսական չեն յաւերժացնելու համար անոնց յիշատակն, այլ նոցա անուններն անջինջ տառերով դրոշմելու ենք մեր կրծոց տախտակներուն վրայ.

Ցիշատակութեան գովելի մէկ կերպն նշմարեցինք յազգային հիւանդանոցարահներն կ'անուանէին սոյն հաստատութեան գլխաւոր բարերարաց անուններով, Պէզճեան, Տատեան, Պալեան ևայլն. արդարեւ ասկէ աւելի գործնական միջոց չէր ըլլար հիւանդանոցի պատսպարելոց միշտ յիշեցնելու համար իրենց բարերարաց անունները, սակայն ըստ իմ խոնարհ կարծեաց երախտագիտութեան պարտիք հատուցանելու ենք նաեւ անոնց, որք թէպէտ ո՛չ նիւթապէս այլ բարոյապէս աշխատեր են միշտ սոյն անզուգական հաստատութեան պայծառութեան ու յառաջդիմութեան, գիշեր ցերեկ գոռ գործելով, մինչեւ իսկ զոհելով իրենց կեանքն, ուստի խոնարհաբար կը խնդրեմ Պատ. Հոգաբարձութենէ, նորակառոյց հիւանդանոցի սրահներէն մին անուանել Օրմանեան, ի յիշատակ ողբացեալ Տօքթ. Վ. Օրմանեանի, որ երկար տարիներ անդադար աշխատեր է հիւանդանոցի բարեկարգութեանը ու յառաջդիմութեանը համար, լինելով նոյնպէս վերաշինութեան թելադիրներէն մին. իւր վերջին տեղեկագիրն կարդացողք կրնան գաղափար կազմել իւր գործունէութեան, ճարտարութեան ու հմտութեան վրայ.

Հիւանդանոցի վերաշինութիւնը առիթ կ'ընծայէ մեզ խօսիլ նաեւ Պատ. Հոգաբարձութեան հայրախնամ հոգածութեան վրայ, որ բազում տարիներէ հետէ ո՛չ միայն գոհացուցիչ վիճակի մէջ դրաւ հիւանդանոցի ելեւմուտքը, հետզհետէ աւելցնելով անշարժ կալուածոց թիւն եւ հայթայթելով նորանոր աղբիւրներ հասութից, այլ նաեւ ձեռնարկեց վերաշինութեան բազմածախս գործին, զոր ի կատար ածելու համար կարօտ է համայն ազգայնոց աջակցութեան, ըստ որում այսպիսի մեծ հաստատութիւն մը ընդհանուր ազգին օժանդակութեամբ եւեթ կարէ կանգուն մնալ. ինչ որ ալ լինին անհատական նուէրք, դարձեալ մեծ պէտք կայ ընդհանուր օգնութեան, եւ եթէ իւրաքանչիւր ազգային իւր կարողութեան չափով մասնակցի հանգանակութեան, յայնժամ ո՛չ միայն այսպիսի հոյակապ հիւանդանոց մը, այլ եւ չատ մը ուրիշ ազգային հաստատութիւնք կրնան վերականգնիլ յօգուտ եւ ի փառս ազգին.

Կը համարձակինք սոյն տողերը գրել յիշելով Սօֆիոյ յանձնաժողովոյ հաւաքած 40.000 ոսկւոյ մօտ գումարն, որ արդիւնք էր պատուարժան անդամոց անխոնջ ջանից եւ օրինակելի անձնուիրութեան.

Ժողովուրդն որ յայնժամ աշխարհիս ամէն կողմերէն օգնութիւն կուտայ, ի լուր սոսկալի և վայրագօրէն մի աղէտի, անշուշտ նուազ գթասիրտ ու առատաձեռն չպիտի գտնուի դէպ ի այդ մեծագոյն բարեգործական հաստատութիւն, որ միշտ կը պարունակէ յինքեան հիւանդաց, որբոց, ծերոց, յիմարաց եւ անկելոց սատուար բազմութիւն մը. արդարեւ անհնար է չարտասուել ի տես համաճարակ հիւանդութեանց որք մերթ ընդ մերթ այցելելով երկրագնդիս այլ և այլ կողմերը մեծամեծ ջարդեր կ'ընեն սուգ մէջողի մէջ, սակայն եթէ բաղդատենք անոնց բրած ջարդերը տեղական և մշտակայ հիւանդութեանց կոտորածին հետ, աչագին տարբերութիւն մը կը տեսնենք, զի որչափ ալ չատ լինի յանկարծական ու համաճարակ հիւանդութեան մը բրած կորուստ, առ ոչինչ են տեղական և մշտակայ ախտից բրած կորստեան ոյժով. նոյնպէս ալ սովու ալ պատճառած աղէտներէն չատ աւելի սոսկալի են մարմնական ու մտաւորական ցաւոց և հիւանդութեանց աղէտներն՝ որք անպակաս են ամէն ատեն յԱզգ. Հիւանդանոց. ուրեմն սոյն անզուգական վայրն՝ որ միշտ և հանապազ ապաստան եղած է Ազգիս թշուառութեանց ու աղէտից և սփոփիչ ցաւոց ու տառապանաց, պէտք է իրաւամբ վայելել համայն ազգայնոց աջակցութիւնը.

Հ. Փ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱԳԱՂԹՈՒԹԵԱՆ

(ԱՄԵՆ ԱՆՁԱՆՑ ԿԱՐԵՒՈՐ)

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՄԲ ԵՐԿՈՒՑ ՀԱՐԱԶԱՏԱՑ ՅՈՎՍԷՓԱՅ ԵՒ ԱՆՏՈՆԻ ՑԱԽՕԵԱՆ.

Մարդակազմութեան ուսումն պարզ և մեկին բացատրող գործ մ'է, քառասունի չափ պատկերներով զարդարեալ. Կը գրավաճառին է Կ. Պոլիս Զագմագճըլար, Գափաֆեան գրատուն.

483 Գինն է 3 դահեկան 2—5

Ն. ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ԵՒ Լ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ

Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու Թաշ խան, Թիւ 4, պահականոցին ճիշդ դիմացը

Սոյն նոր հաստատուած Մթերանոցին մէջ կը գտնուին քիմիական, դեղագործական և անասնաբուժական ամէն տեսակ նիւթեր, քառաւլէ զանազան գործիքներ, ընտիր հին քօնեաք, բժշկական գինիներ եւ եւ.

Վարժարանաց քիմիական աշխատանոցի (laboratoire) համար, ապակեայ ամէն տեսակ գործիքներ, analyseի համար յատկապէս բերել տրուած քիմիական մաքուր նիւթեր եւս կը գտնուին. ըստ յանձնարարութեան Բնական պատմութեան ամէն ճիւղին վերաբերեալ իրական նմուշներու հաւաքածոյներ եւս բերել կը տըրուին. Մօնբէլիէի հողագործական Ուսումնարանէն վկայեալ հողագործ Նշան էֆ. Գալֆայեան պատրաստ է միշտ, սոյն առարկայից գործածման համար, պէտք եղած բերանացի բացատրութիւնները տալ ամենայն սիրով. Վարժարանաց Տեսչութիւնք և ուսանողք խիստ գոհ պիտի լինին մեզ դիմելով.

Դեղօրէից Թարմութիւնն, գներու չափաւորութիւնն և ուղղուած յանձնարարութեանց փութով և ամբողջովին կատարումն, խիստ գնահատելի բրած են արդէն սոյն նոր հաստատութիւնն. Կը հըրաւիրուին տեղացի և գաւառացի դեղագործք, դիմել մեր մթերանոցն և անձամբ հաստատել այդ առաւելութիւնները.

Գաւառներէն առնուած փոքրաքանակ յանձնարարութեանց համար ստմանեան նամակադրոշմ եւս կ'ընդունուի.

480 2—24

ԻԼԱՆ

ՌՈՒՄԷԼԻ ՓԱՃԱՒՐԷԼԻԿԻՆՏԷՆ

Ըսթանպօլտա Կէտիք Փաշա գուրպինտէ Տիվան Ալի մահալլէսինտէ Կէտիք Փաշա ճատտէսինտէ վագը միւքերրէր օն պէշ նումէրօ իլէ մուրաքգամ 210 զըրա աթիգ պիր գըթա վագըֆ արսա զըմէթը սաքերլըյէ մէհքէմէսի մարիֆէթի իլէ վէ միւնատի Ապտուլլահ էֆէնտի եէտի իլէ լէտէլմիւզայէտէ պէհէր յիրմի սամանի 100 ղուրուշ հիսապը իլէ պէհէր զըրա 80 ղուրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ թէգարբուր իթմէքլէ գիյասէ իլէ թալիպ օլանլար իլաղէ Թարիխը իլանտէն իթիպարէն նիհայէթ 11 կիւնէ գատար մէհքէմէի մէրքումէյէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր.

15 Հէվվալ 307 487

ԻԼԱՆ

ՊԱՐԸ ՍԻՐԱՍԹԷՐԻ

Շամը չէրիֆտէ պուլունան սաաֆիրի չահանէ իչուն մաճալիճէն մէկ-դէլի միւնագասասա պուլունան սաաթէնին պէհէր քիլօսը իւչ եւեղ էլլի ալթը, սօղանըն օն, կիւշթին եւեղ օն պիր փարայա օրաճա թալիպի էօհտէսինտէ օյաուզընտան պուրաճա իթմասընա թալիպ օլանլարըն Թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

22 Մայիս 1890 457
Նօ. 8 1—3

ՈՅԺ ԵՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ

Ժէրոտէլի մաքրողականը, Վ իչիի բաղդէյի մը մեծութեամբ չերտերու բաժնուած, մաքրողական և գոհացուցիչ նշանաւոր յատկութիւններ ունի. Թէ՛ ծծուին և թէ՛ ուտուին, այդ անփորձահամ չերտերը ամենէ անաւելադէն մ'են գժուարահամ կանոնց և փափուկ ստամոքսաց համար. Լաւահամ մարդիկ, լաւ չմարսող ծերունիք, նստակեաց կեանք վարողները պարտին զայն կանոնաւորապէս գործածել. Մաղաղը, Արեան բորբոքումները, Փնգատութիւնը, Գլխու ցաւերը քիչ ժամանակի մէջ կ'անհետանան. Ժէրոտէլի Մաքրողականը կը գտնուի ամէն դեղատանց մէջ. Տուփը կը պարունակէ 18 անգամի համար դեղ և ի Ֆրանսա կ'արժէ 1.50 Ֆրանք. Երկու չերտ իբր նմոյշ կը ղրկուին ամէն խնդրողներուն, եթէ գիմեն առ Գ. Ժէրոտէլ, ի Սէն-Մէնէհուլ (Ֆրանսա.) Ի Կ. Պոլիս կը գրավաճառուին են 0 պոն Մարշէ—Դեղագործական Մթերանոց.—Ն. և Ֆ. Գանդուր եղբարք—Թիթան—Նեռէլըս—Թէատրիոտս—Վէնսան Դալապոտան—Տ. Մ. Մէ գիբի.—Ա. Գասծարիանս—Արեսարիանս.—Ի Պոլիս Դեդարան Նէտէլրոտ և Ընկ.

95

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1.000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16.000.000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 6

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակին կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՕՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերև։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Փռանք	8.000.000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	»	5.604.722
Տարեկան հասոյթ » » »	»	12.773.779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՑՈՒԱՆՔՖՕՌԹՈՒԱՃ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Փռանք 6.250.000 Պահեստի դրամ Փռանք 1.270.300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100.000.000 Փռանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու, Անմնիատիս խան. 11

ԾԱՆՕԹ — Տեառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամեն վնաս, որոյ հաշիւք հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն.

ՎԵՑ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԿԸ ՏԱՐՈՒԻՆ

ԿԸ ՄՆԱՅ ՏԱԿԱՒԻՆ

ԵՕԹԸ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ ՇԱՀԵԼԻՔ

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱՋԱՅԻ

Պարգեւաւոր պարտատոմսերով

Երաշխաւորեալ իտալական պետութեան որ՝ կ'երաշխաւորէ Աւանդից և Փոխատուութեանց Արքայական Սնտուկին յանձնուած են թիւ 2,504 և 14,614 սատայաբերու համաձայն

Այս ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՆՈՐ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍ Պէվիլաքուա լա Մազայի վերականգնեալ փոխառութիւն, հաստատուած են Իտալիոյ Ումպէրթօ Թագաւորին 1888 յուլիս 1 թուակիր հրովարտակով։

Փոխառութիւնը կը բաղկանայ 32,181,900 ֆրանք դրամագլխէ, բաժնեալ 2,452,000 պարտատոմսէ, ջնջելի և 115 վիճակահանութեամբք՝ 1889 մարտ 30էն մինչև 1938 դեկտեմբեր 31 … այս 115 վիճակահանութեանց մէջ պիտի շահին

25.301 պարգևներ պարգևներ՝ 8.209.000 ֆր. արժէքով

Ասկից հանելով գործած վեց վիճակահանութիւնները, կը մնայ տակաւին շահելիք 7 միլիոն պարգև։

Իտալական կառավարութիւնը 1888 յուլիս 7 թուակիր նախարարական շրջաբերականով հաստատած է Պետական Արժէթղթոց սակագնը, երբ լիովին բաւական ապահովելու համար փոխառութեան գործառնութիւնները։ Ասոր, Աւանդից և Փոխառութեանց Արքայական Սնտուկը ամեն վեցամսեին Իտալիոյ Թագաւորութեան Ազգային Պանքային կը յանձնէ այդ արժէթղթոց տակաւր, պարգևներուն վճարման և արժէթղթոց գլխավճարը ապահովելու համար։

Վերջին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցան 1889 դեկտեմբեր 31ին, 500,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգևով մը, և 1890 մարտ 31ին՝ 250,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգևով մը։

ՏԱՐԻՆ ՉՈՐՍ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

1890ին — 1891ին — 1892ին

Մարտ 19|31ին — Յունիս 18|30ին — Սեպտեմբեր 18|30ին — Դեկտեմբեր 19|31ին

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՒՆ ԳԻՆՆ Է

1 պարտատոմս 15 Ֆրանք — 10 պարտատոմս 145 Ֆրանք — 100 պարտատոմս 1,400 Ֆրանք

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ պարտատոմսք ի սեփ վճարելի են, հետևաբար ամեն ժամանակ փոխանցելի են և դիւրաւ կը վճարուին։

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ պարտատոմսք կը կրեն Իտալիոյ Ումպէրթոյ Թագաւորին ստորագրած հրովարտակին պատճէնը, արքայական պատուիրակին ստորագրութիւնը, իտալական կառավարութեան հսկողութեան դրոշմ և վիճակահանութեանց յատակներ։

Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ի Հալէպ, եկեղեցւոյ նախարարութեան մէջ, Իտալիոյ Ազգային Պանքային խնամօք որ փոխառութեան վարիչ անուանուած է մինչև ցվերջ, ի ներկայութեան Արքայական պատուիրակին, որ պաշտօն ունի հսկել փոխառութեան և վիճակահանութեանց գործառնութեանց, յօգուտ արժէտեարց։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՔ

500,000 ֆրանք	250,000 ֆրանք	30,000 ֆրանք
400,000 »	200,000 »	20,000 »
300,000 »	50,000 »	6,000 »

և նուազ կարեւոր ուրիշ շատ պարգևք, ընդ ամէնը 25,301 պարգևք։

Պարգևով կամ պարզ գլխավճարով շահած պարտատոմսից վճարումը կը լինի Իտալիոյ Ազգային Պանքային, իւրաքանչիւր վիճակահանութենէն ամիս մը յետոյ։

Ըստ որում արժեքթղթոց ամբողջութիւնը 32.000.000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնէ, և պարգևներուն գումարն ալ 8 միլիոն կ'անցնի, …

Արժէթղթք ինչպէս և վիճակահանութեանց ցուցակք կը գտնուին ԻՍՏԷՐՆ ԷՖԷՆՏԻ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան, 14, Կ. Պոլիս։

37 40—16

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՅԺ

Կուտի գամեն ծերք, երիտասարդք եւ տղայք՝ եթէ միշտ գործածեն Տոքթ. Րիճէսի Սնուցիչ Հիւթը

Այս պատրաստութենէն խառնել գգալ մը, կես գաւաթ ջրի մէջ լուծելով, յառաջ կը բերէ ախորժաժամ և սնուցիչ ըմպելի մը, որ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, զարմանալի կերպիւ կ'աճեցնէ մանուկներն և առողջ, զօրաւոր և հաստ կ'ընէ զանոնք։

Մանկանց համար գործածութեան եղանակ՝

Տ. Րիճէսի Սնուցիչ Հիւթէն խառնել գգալ մը, փոքր քանակութեամբ թարմ ջրի կամ կաթի մէջ լուծելով, յառաջ կը բերէ հաւասար մը որուն վրայ պէտք է աւելցնել 90 տրամ եռացող ջուր կամ կաթ, հոգ տանելով խառնելու մինչև որ եռայ. կարելի է շիշին գործածել նաև ծծմի մէջ։

Անհրաժեշտ գտնուած է այն մայրերուն համար որք բիչ կաթ ունին կամ բնաւ չունին։

Գնորդներէն կը խնդրուի լաւ որոշել թէ պակի՞ն թէ մեծ համար է։

Եթէ կ'ուզէք որ ձեր տղոցներն առողջ և քաջակազմ լինին, հարցուցէք Տր. Րիճէսի Սնուցիչ Հիւթն որ կը գտնուի գործակալին քով

ԿՍՏԻՒՆՏ ՖԱՐՈՒԱՆԱ

Ղալաթիա, Վոյվոտա պահականոցին քով թիւ 95 և 97 69

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԿԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Քսան տարուան յաջողութիւն լիտալիա, Ամերիկա, ի Հնդկաստան, Ալպեւեաց և յԵգիպտոս — Շքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մելպուրնի և Պրուքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 18.3ի Վիեննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԿԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է։ Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր գգուշական գործածուած ճահճային երկիրներու տենդերը, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԿԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամենէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր, ճաշէն յետոյ, աղցաւ մարսողական է, կարելի է խառնել գոյն վերմութի, գինիի, կէյձի ջրոյ և խաշխաշի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԿԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր սմպելավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 93

ՏԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211 · Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամեն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձևութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Պոթին կալոշ	ղրշ	95	Պալատական կալոշ	ղրշ	45
Պոթին	»	67	Կանանց մուճակ	»	40
Մոյկ	»	150	Կանանց սկարբին	»	45
Սկարբին	»	52			

291

HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE de CHEVRIER

ՇԷՎՐԻԷԻ ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ՁՏՈՒԱԾ

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատւոյ Լեգէոնի, վարժատրեալ Բ. կարգի Մէճիտիէով, … Իզապէլ-լա-Գաթոլիք պատուանշանին։

ՋԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԽ

Մորու ձկան իւղը խոյծ գունով զուլալ, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է ախորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւնները։

Այս գիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծածախ վարձատրութիւններ ստացած է, միտալ և պատուոյ վկայական։

Աւրոպի աշխարհին բժիշկք կը նախադասեն զայն ամեն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԽՈՒՌՆ

Պ. Շէվրիէ իւր գիւտը կատարելագործած է երկաթով փերով Մորու ձկան երկաթով իւղ մը պատրաստելով, Հասարակ այս յաւելման, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ սրտխառնութիւն չպատճառեր. Աւսոր նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի թոքախտի, Արանգիթի, Վատութեան և Խոյլի համար. Մանուանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։ 426

Ընդհ. մթերանոց, կեդր. դեղրն. Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս. Մինենոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաև ՇԷՎՐԻԷԻ կազդուրիչ ԳՈԳԱՅԻ ԳԻՆԻՆ.

VICHY

ՍԷՆԹ-ԵՈՐԻ ԱՂԲԻՒՐ

կամ ՅԱՌԱՋ ՍԷՆԹ-ԵՈՐ, գեղագործ, Բլաս Լիւքա, Վիշի

Ամենէն թարմն և հետեւաբար ամենէն կազդուրիչն և փոխադրութեան մէջ ամենէն նուազ անայլայլելին, գերեզանց դարման ընդդէմ լեարդի, ստամոքսի և մէջքի հիւանդութեանց, աւազի և յոդացաւի. Գինն է՝ 50 շիշնոց սընտուկը 20 Ֆրանք. կեղծիքէն յգուշանալու համար, իւրաքանչիւր շիշի պիտակին վրայ փնտռել սա ստորագրութիւնը

ԿԳԻՒ. ԳԵՂԱՎԱՃԱՌՔ ԵՒ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՔ

4 8 5—12

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԱՆԱՍՆԱԲՈՅԺՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱՑ

ՊՈԿՏԱՆՈՖԻ ԾԽԱԽՏԻ ՀԻՒԹ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՄՈՍԿՈՒԱ

Նոր դարման ընդդէմ աղջաւի ինչպէս ձիու, եղջերաւոր անասնոց, ոչխարներու, շուներու մակարոյծ ճճիներու։

ԻԲՐ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. 200 էն 300 մաս ջրի խառնեցէք և դուրսէն լուացէք.

ԻԲՐ ԴԱՐՄԱՆ. 12 էն 150 մաս ջրի խառնեցէք. Այս շափով կ'ազատէ ճճիներն և կ'ազնիւէ անասնոց վէրքերը. Նոյնպէս կ'անհետացնէ շուներուն յատուկ հոտն և թաչնոց փետուրներուն ախտը կ'արգիլէ. Ոչխարներուն համար՝ կես լիտր հիւթ 50 լիտր ջրի մէջ։

ԻԲՐ ԱՂՔ. Իբր աղբ կը գործածուի տունկերուն և պտղատու ծառերուն, կ'ոչնչացնէ ոջիլներն և թրթուրներն, և հետեւաբար կը դիւրացնէ տունկին աճումը. Որթատունկերը 60 էն 80 մաս ջրի մէջ լուծուած ՊՈԿՏԱՆՈՖԻ ԾԽԱԽՏԻ ՀԻՒԹՈՎ, գէթ կը զատէ ամեն տեսակ հիւանդութենէ և մինչեւ իսկ ՖԻԼՈՔՍԷՐԱՅԷ։

Պոկտանոֆի հիւթը 1/4, 1/2 և 1 քիլոնոց տուփերով կը ծախուի ի Ղալաթիա, Խուրշուտ խան, թիւ 18. 411

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր	ժամ Ր.Ծ.	Երթեւեկութիւն	
Բշ. 21 2	2 եր.	Օտեսա	Նաւահանգիստ
Գշ. 22/3	5 եր.	Աղեքսանդրիա	Զմր
Դշ. 23 4	10 Առ.	Անատոլու	Օտեսա
Դշ. 23 4	10 Առ.	Սեվաստոփոլ	Օչէկ
Եշբ 24 5	2 եր.	Օտեսա	Զմիւռնիա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Թիրէջ Գաբու. 136

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD) ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որոյ շոգենաւերը կը բանին Լիվերբուլէ և Արեւելեան գծին

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
Ումպրիա	7718	Գոգալունիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4535
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Աթլաս	2393
Պէֆըլոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Աւէլեպօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէթոսր	1876	Մորոգգօ	1855
Շերպուրկ	1614		

Trinidad շոգենաւը Լիվրբուլէն պիտի կ'սպասուի յունիս 9ին։

Aleppo շոգենաւը, նաւապետ Ferguson, կ'սպասուի սոյն կ'սպասուի յունիս 15ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակալ Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա

196

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԼԻԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Այս նշանաւոր գործատունն՝ որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ձմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիքական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բաց գործարանին մէջ ապրանքներուն վրայ որ, են՝ օծոր համար ամեն տեսակ ճ-րմակեղէնք, բանուածք, կիսագգեստ, բաճկոն, թաշկինակ, սեղանի սփռոց, շալիկ, շապիկներ, ստամոքս, փլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագգեստներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հատարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելումի մի բրած է նաև պատրաստած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ծաթ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյն ճաշակին ու բազմանոց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրանքն։ կը գտնուի նաև մինչև 16 տարեկան տղայոց համար ամեն տեսակ զգեստներ բարձրաքանչ խիստ չափաւոր գներով. կը ծախուին մեծ եւ փոքր քանակութեամբ.

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 01

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME, Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Lastea perfectionnée et préparée par Mario LECRAUX, Phn-Cien, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la médication et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL : Dans toutes les bonnes Pharmacies.

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵԱՆՔ, ԻՐԱՒԱՏՈՅ ԵՒ ՕԺՏԻՑ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԻԵՆՆԱ

Գործողութիւնք 1889 Դեկտ. ամսուն

Այս ամսուան մէջ ստացուած և ստորագրուած են 844 նոր մուրհակներ (բոլիս) որք կը կազմեն ապահովագրեալ դրամագլուխ, Փր. 5.117.407.50

Բաժիններու գանձ.	»	432 287.03
Վճռելի մահուանց առթիւ	»	296.400 —
1888 դեկտ. 31ին երաշխաւորեալ հասոյթ,	Փր.	88.469.460.35
Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարոց,	Փր.	434.419.824.71
Վճարեալ գումար	»	152.322.584.88

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակատարն Պ. ԼԻՈՆԷԼ ՋՈՆՍԻ.

Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայէրի, երկրորդ յարկ. 27

Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՍԼԷՐ